

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

בפסק דין שמות הצדדים הוחלפו בשמות בדויים.

תמ"ש 58613-12-20

התובע

1. יעקב

ע"י ב"כ עו"ד רבקה חזן - כהן

1. שרה

הנתבעים

2. יצחק

3. לאה

4. אביגיל

ע"י ב"כ עו"ד בעז קראוס ו/או עמית אלזם ואחרים

5. דוד

ע"י ב"כ עו"ד יהונתן קניר ו/או בר שלום ואחרים

תמ"ש 39999-06-21

1. דוד

התובע

ע"י ב"כ עו"ד יהונתן קניר ו/או בר שלום ואחרים

1. שרה

הנתבעים

2. יצחק

3. לאה

ע"י ב"כ עו"ד בעז קראוס ו/או עמית אלזם ואחרים

ת"ע 9256-07-19

התובע קיום צוואת המנוח מיום 4.10.17 : יצחק

ע"י ב"כ עו"ד בעז קראוס ו/או עמית אלזם ואחרים

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'
 תמ"ש 39999-06-21
 ת"ע 9256-07-19
 ת"ע 9258-07-19
 ת"ע 9263-07-19
 בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

ת"ע 9258-07-19

המתנגד לקיום צוואת המנוח מיום 4.10.17: יעקב

ע"י ב"כ עו"ד רבקה חזן כהן

ת"ע 9263-07-19

המתנגד לקיום צוואת המנוח מיום 4.10.17: דוד

ע"י ב"כ עו"ד יהונתן קניר ו/או בר שלום ואחרים

פסק דין

בפני בקשה לקיום צוואת המנוח משה ז"ל מיום 4.10.17 והתנגדויות לה, וכן תביעות רכושיות והצהרתיות שהגישו בניו של המנוח כנגד אחותם, בעלה ובנותיהם בהם עתרו לביטול עסקאות שבוצעו טרם פטירת המנוח.

עובדות כלליות ועיקרי ההליכים המשפטיים

1. המנוח, מר משה ז"ל (להלן: "המנוח"), יליד 28.8.37, ואשתו, גבי רבקה ז"ל (להלן: "המנוחה") נישאו בשנת 1985, ומנישואיהם נולדו להם 3 ילדים:
  - דוד (להלן: "דוד")
  - יעקב (להלן: "יעקב")
  - שרה (להלן: "שרה")
2. לימים נישאו ילדיהם של המנוחים, והולידו להם נכדים כדלקמן:
  - דוד נישא לגבי רחל (להלן: "רחל"), ולהם נולדו שני ילדים:
    - אהרון
    - גיל
  - יעקב נישא לגבי מיכל (להלן: "מיכל"), ולהם נולדו שני ילדים:
    - מיכאל
    - רות
  - שרה נישאה למר יצחק (להלן: "יצחק"), ולהם נולדו 3 בנות:
    - לאה (להלן: "לאה")
    - אביגיל (להלן: "אביגיל")
    - גד

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 .3. המנוח, שרכש בחייו השכלה כעו"ד ועבד בפועל כאיש עסקים, היה בעלים של מספר חברות.
2 יחד עם המנוחה, צברו עם השנים הון כספי, מניות, ונכסי נדל"ן. הוא ערך עסקאות נדל"ן
3 רבות עבורו ועבור ילדיו ונכדיו.
4
5 .4. להלן יפורטו בקצרה מספר נכסי נדל"ן הרלבנטיים לענייננו:
6 **דירת-גג בתל אביב (להלן: "דירת הגג")** המדובר בדירה שבנו המנוחים על גג דירת
7 המגורים שבעלותם.
8 לאחר פטירת המנוחה עברה לאה, נכדתו של המנוח, להתגורר בדירת הגג ושילמה דמי
9 שכירות לידי המנוח.
10 ביום 7.9.17 העביר המנוח זכויות בדירת הגג לבעלותה של לאה.
11 **מגרש 1, תל אביב (להלן: "מגרש 1 בתל אביב")**.
12 המדובר במגרש ריק שהיה בבעלותו של המנוח. ביום 6.11.17 הועברו ללאה 1/3 מזכויות
13 המנוח במגרש.
14 לטענת שרה ומשפחתה, 1/3 מהמגרש הועבר לבעלות רחל, אשתו של דוד, בשנים 2011-2012.
15 **מגרש 2, תל אביב, עליו נבנה בניין צמוד קרקע (להלן: "מגרש 2 בתל אביב")**.
16 זמן קצר לפני פטירת המנוחה (בשנת 2014) העבירו המנוחים ליצחק ושרה מחצית הזכויות
17 במגרש 2 בתמורה למחצית הזכויות בדירה ברח' מ' תל אביב, שהייתה בבעלות יצחק ושרה.
18 ביום 16.1.18 הועברו יתר זכויות המנוח בנכס במגרש 2 לבעלותה של שרה, ללא תמורה.
19 לאחר פטירת המנוחה בוצע בנכס פרויקט תמ"א, ונבנה עליו בניין בן מספר דירות (5 דירות
20 לטענת דוד; שתי דירות לטענת שרה ויצחק).
21 **דירה 1, רמת גן (להלן: "דירה 1 ברמת גן")**.
22 בראשית הדרך הייתה הדירה בבעלותו של יעקב ושימשה אותו למגוריו טרם נישואיו. לימים
23 כשעזב את הדירה שילמו לו המנוחים תמורתה ונהנו בעצמם מדמי השכירות שהניבה, תוך
24 שיעקב נותר הבעלים הרשום.
25 בצוואה ההדדית ציוו המנוחים כי בכפוף לקבלת חלקו בנכסים כמפורט בצוואה, יעביר יעקב
26 מחצית הדירה 1 ברמת גן לשרה, כך שכל אחד מהם יהיה הבעלים של 1/2 מהזכויות בדירה.
27 ביום 23.6.15 מכר יעקב, בהוראת המנוח, את מלוא זכויותיו בדירה בביאליק לאביגיל.
28 **דירה 2, רמת גן (להלן: "דירה 2 ברמת גן")**.
29 המנוחים רכשו הנכס ורשמו אותו בחלקים שווים על שם שלושת ילדיהם, כך שכל אחד
30 מהילדים היה הבעלים של 1/3 מהזכויות בדירה.
31 ב-18.9.16 העביר יעקב, למנוח, את מלוא זכויותיו בדירה ללא תמורה.
32 .5. המנוחים ערכו צוואה משותפת והדדית ביום 14.10.02 (להלן: "הצוואה ההדדית"), שנחתמה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 בפני העדים עו"ד ראובן וגב' שירה. במסגרת צוואה זו ציוו המנוחים את כל רכושם זה לזו,
2 והיה ושניהם ילכו לעולמם או במות האחרון שבהם – לשלושת ילדיהם, בהתאם להוראות
3 המפורטות בצוואה. עוד ציוו כי במקרה האחרון ינהל דוד את עזבונום.
4
- 5 6. א. ביום 7.12.14, ולאחר שנלחמה במחלת הסרטן, הלכה המנוחה לעולמה כשהיא כבת 74
6 שנים.
7 ב. לאחר פטירת המנוחה, עתר המנוח לתת תוקף מחייב לצוואה ההדדית, וביום 15.4.15 ניתן
8 צו לקיומה.
9
- 10 7. ביום 4.10.17 ערך המנוח צוואה בפני עו"ד שאול ומר גבריאל (להלן: "הצוואה המאוחרת").
11 דהיינו המנוח חתם על צוואה בפני עדים, עפ"י סעי' 20 לחוק הירושה תשכ"ה 1965 (להלן:
12 "חוק הירושה"). בצוואה זו שינה המנוח את המוטבים בעזבונו.
13
- 14 8. ביום 20.1.19 הלך המנוח לבית עולמו, כשהוא כבן 82 שנים.
15
- 16 9. ביום 18.4.19 הגיש יצחק, חתנו של המנוח, בקשה לקיום הצוואה המאוחרת (ת"ע 9256-07-
17 19). שני בניו של המנוח, יעקב ודוד (שיכנו להלן יחדיו: "התובעים") מתנגדים לקיום
18 הצוואה, והגישו שתי התנגדויות נפרדות (ת"ע 9258-07-19 שהוגש ע"י יעקב, ות"ע 9263-07-
19 19 שהוגש ע"י דוד), שעיקר טענותיהם פסלות הצוואה המאוחרת מחמת חוסר סמכות לערוך
20 צוואה בניגוד לצוואה ההדדית, השפעה פסולה, וקיומן של הוראות הנוגדות את תקנת
21 הציבור.
22
- 23 10. ביום 11.12.19 מונה עו"ד שמעון כמנהל עיזבון זמני נייטרלי (המינוי ניתן במסגרת הליך ת"ע
24 58806-06-19, ומוארך מעת לעת).
25
- 26 11. ביום 27.12.20 הגיש יעקב תביעה הצהרתית ורכושית כנגד שרה, יצחק, בנותיהם לאה
27 ואביגיל, ונגד אחיו דוד, שעיקרה ביטול העברת הזכויות בדירה בדירה 1 ברמת גן ובדירה 2
28 ברמת גן, כך שיועברו בחזרה אל יעקב ואל עיזבון המנוח; וכיפת הסכם בעל-פה בדבר העברת
29 זכויות בדירה ברח' ה' לידיו; ותשלום פיצויים בגין נזקים לא ממוניים (תמ"ש 58613-12-20;
30 להלן: "תביעת יעקב").
31
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 12. ביום 17.6.21 הגיש דוד תביעה כנגד שרה, יצחק ובתם לאה, שעיקרה עתירה למתן פסק דין
2 הצהרתי, הכולל: קביעה לפיה עזבון המנוח כולל את דירת הגג, את מגרש 1 בת"א, את מגרש
3 2 בת"א, ואת חשבון הבנק הרשום ע"ש דוד ושרה; קביעה כי כל עסקה שבוצעה ביחס לנכסים
4 הנ"ל דינה בטלות; ומתן הוראות לרישום הנכסים בהתאם להוראות הצוואה ההדדית (תמ"ש
5 39999-06-21; להלן: "תביעת דוד", וביחד עם תביעת יעקב – "התביעות הרכושיות").

6
7 13. למען שלמות התמונה ייאמר גם כי ביום 26.6.19 הגיש דוד תביעה למתן צו איסור דיספוזיציה
8 בדירת הגג, במגרש 1 ו 21 בת"א, ובחשבונות בנק הרשומים על שם המנוח לבדו או ביחד עם
9 אחרים, ולמתן צו לגילוי מידע (תמ"ש 58900-06-19). ההליך נסגר משהצדדים הגיעו
10 להסכמות ולפיהן לא תיעשה כל טרנזקציה בנכסים וכי כ"א מהצדדים יהיה רשאי לקבל מידע
11 רלוונטי. בהתאם, נחתמו צוים מתאימים.

12
13 14. א. ביום 8.6.21 ניתן צו לגילוי מסמכים רפואיים הנוגעים לשני המנוחים, וזאת מיום 1.1.12
14 ואילך. לא הוגשה בקשה למינוי מומחה רפואי.
15 ב. ביום 22.2.22 וביום 3.3.22 הוגשו הערכות שווי מקרקעין מטעם השמאי מר גלעד, ביחס
16 לנכסים: דירה 1 ברמת גן, מגרש 2 בת"א, דירת הגג ומגרש 1 בת"א.
17 ביום 3.4.22 הוגשה חו"ד מתוקנת.
18 ג. ביום 22.1.23 הוגש דו"ח מטעם רו"ח חוקר מר אביב (להלן: "המומחה הכלכלי"), וביום
19 5.5.25 וביום 11.7.24 הוגשו תשובותיו לשאלות הבהרה.

טענות הצדדים

20
21 כיוון שטענות הצדדים ביחס לבטלות הצוואה המאוחרת וביחס להשבת הנכסים שהעביר המנוח
22 לאחר פטירת המנוחה שלויות אלו באלו, יכול וחלק מהטענות העובדתיות יחזרו על עצמן בפסק
23 הדין.

24
25
26 תחילה אדון בתוקפה של הצוואה המאוחרת ולאחר מכן אדון בתובענות הרכושיות.

27
28
29
30
31
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1

תוקפה של הצוואה המאוחרת

2

15. כאמור, ביום 14.10.02 חתמו המנוחים על צוואה משותפת, אשר זו לשונה:

צוואה

בידענו כי אלוהי הרוחות פוקד כל בשר ואין אדם יודע מגיין ומידת חייו,

ומאחר וברצוננו לערוך צוואה ולהביע בה את רצוננו האחרון ואת הוראתנו על מה שיעשה בנכסיו לאחר פטירתנו,

לכן אנו הח"מ (להלן הבעל) (להלן האשה) בהיותנו בדיעה צלולה שפיה ומיושבת עלינו, ומוכשרים מכל הבחינות הדרושות על ידי החוק, מצוים בה ומביעים ברצון חופשי, בדיעה ברורה ושלמה, ברוח נכונה, ברצון, בלי שום אונס, כפייה, אינס, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית, את רצוננו האחרון כדלהלן:

1. במקרה של פטירת האישה לפני הבעל ינחל הבעל את כל נכסי הנייד הדלא מידי, כלי הרכב, המזומנים, הפקדונות בבנקים, ניירות הערך, קרנות הנאמנות, קופות הפנסיה, החברות בע"מ וכל הזכויות בנכס ובשווה כסף שהיו לאישה עובר לפטירתה (להלן הנכסים).

2. במקרה של פטירת הבעל לפני האישה, תנחל האישה את כל הנכסים האמורים בסעיף 1 לצוואה זו, שהיו לבעל עובר לפטירתו.

3. במקרה של פטירת שנינו בעת ובעונה אחת, או פטירת המתר בחיים מבין שנינו, אנו מצוים את הנכסים שיהיו לשנינו עובר לפטירה כדלהלן:

א. אנו ממנים את בנו (להלן הנכד) כמזכיר לפועל של צוואה זו, עם כל הזכויות והסמכויות הקבועים בחוק, ומבקשים מכל רשות העוסקת ברישום צוואות לפטור אותו ממתן ערובה.

ב. יגרום לכך שמניות (להלן המניות) יועברו בחלקים שווים על שמו ועל שם בנו, ובהנו, ובהנו, ובהנו.

3

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- ג. יעמיד למכירה את שלוש החברות דלהלן: [REDACTED]
 [REDACTED] 510045000
- ד. באם לא יצליח [REDACTED] למכור את שלוש החברות דלעיל, יבקש להתמנות במפקחן ויפרק אותן.
- ה. מן הכספים שיגיעו לדיון עם מכירת החברות דלעיל או פירוקן, יסלק הונן החילה את המשכנתאות הרובצות על נכסיו הפרטיים לזכות בנקים שונים. לאחר סילוק המשכנתאות כאמור ישלם מן הכספים שיגיעו אליו פיצויי פיסורין כחוק [REDACTED] וירכוש עבור [REDACTED] עסק קטן, שעלותו לא תעלה על 50000 (חמשים אלף) דולר ארה"ב.
- ו. החנות ברח' [REDACTED] והחנות ברח' [REDACTED] יחולקו שווים על שם ילדיו הנ"ל [REDACTED].
- ז. ינחל את המשרד ברח' [REDACTED] על כל תכולתו ואת הדירה ברחוב [REDACTED].
- ח. פקדון בבנק המורחי [REDACTED] שקרנו 400000 נ"מ.

1
2

החלטה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

ושבש למרעון שתי המשכנתאות דלהלן: משכנתא על הדירה ברח' [REDACTED]
תל אביב לזכות בנק דיסקונט ומשכנתא על הדירה ברח' [REDACTED]
לזכות בנק לאומי.

ת. במעמד קבלת חלקו בנכסים כאמור לעיל יעביר [REDACTED] את מחצית
הדירה ברח' [REDACTED] הרשומה על שמו אל שם [REDACTED]

ט. יותר נכסינו, למעט האמור בסעיפים ב' עד ח' לעיל תחולק בחלקים שווים בין
ילדינו: [REDACTED]

3. זאת היא צוואתנו האחרונה, וכל צוואה קודמת לה, אם הייתה כזאת, בטלה ומבוטלת בזה
ואין לה ערך כלשהו.

4. עו רצוננו כי יורשינו יחיו ביניהם בשלום, באהבה, באחוה וברעות וינהגו כבוד זה בזה.

5. כל הנכתב בצוואתנו זו בא לבטא את רצוננו האחרון בעניין מה שיעשה בנכסינו לאחר
פטירתנו, וכל הכתוב בה נכתב בדיעה צלולה ולאחר שיקול דעת זהיר ומדובב, ואין למישהו
רשות לשנות ממנו אף כמלוא הנימה.

6. תנאי הצוואה יפורשו לטובת יורשינו הנ"ל.

7. אם לחלק של שטר צוואה זה לא יהיה חוקף מכל סיבה שהיא, אזי לא יחבטל יתור החוקן
של שטר זה, אלא ליתר החלקים יהיה חוקף גמור ומוחלט ככל צוואה שלמה.

8. אנו קובעים בזה כי נהיה בכל עת רשאים לשנות צוואה זו, לתקן אותה, להוסיף עליה, או
לבטלה, כפי שייראה לנו.

ולראיה באנו על החתום, מרצוננו הטוב, בלי כל השפעה בלתי הוגנת, בלי כל אונס, איום,
פחד, תחבולה, או תרמית, גשאינו סובלים מאיזו חולשה גופנית, או רוחנית, המונעת
מאיתנו לערוך צוואה בעלת חוקף חוקי.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

נחתם היום בתל אביב ביום 14 לחודש אוקטובר 2002

[Redacted signature area]

ואנו העדים:

1. עו"ד [Redacted]
מרת' הרב [Redacted]
מרת' [Redacted]

אנו חותמים ומאשרים בזה שהמצווים הנ"ל חתמו בפנינו ובנוכחות כל אחד מאיתנו על הצוואה הנ"ל בדיעה צלולה, בשל טוב, מרצון טוב ובלי שום אונס, פיתוי, כפייה, אינס, השפעה בלתי הוגנת, תבולה, או תרמית, לאחר שהצהירו בפנינו כי זו צוואתם, וכי כל אחד מאיתנו הוא בן יותר מעשרים שנה ואין בינינו ובין המצווים כל יחס של קרבה, וכי אין לנו, או לכל אחד מאיתנו כל טוב הנאה בעינינו המצווים, ופזה אנו חותמים בנוכחות המצווים ובנוכחות כל אחד מאיתנו.

תל-אביב יום 14 לחודש אוקטובר 2002

[Redacted signature area]

1

2

3

16. המנוחה נפטרה ביום 7.12.14, וביום 15.4.15 ניתן צו לקיום צוואתה.

17. ביום 4.10.17 ערך המנוח הצוואה המאוחרת, צוואה בעדים שזו לשונה:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

צוואה

אני הח"מ [redacted] בהיותי בדעה צלולה, שפוי ומיושב בדעתי ומוכשר מכל הבחינות הדרושות על פי חוקי מדינת ישראל, מצווה בזה מרצוני הטוב והחופשי וללא אונס הכרח ולחץ כדלקמן:

1. זוהי צוואתי וכל צוואה אחרת קודמת בטלה ומבוטלת.
2. אני מצווה כי מתוך הכספים המזומנים שאשאיר אחרי פטירתי יופרשו בראש ובראשונה הסכומים שיוצאו לכבודי האחרון: הלוויה, קבורה, הקמת מצבה על קברי וכן יופרשו הסכומים לכיסוי כל החובות אשר יתברר כי מגיעים ממני.
3. מכל כספי או נכסי העיזבון אני מצווה לפרוע את חובות המשכנתאות והלוואות לבנקים הבאים וזאת בשלב ראשון לפני חלוקת הנכסים ליורשים:

בנק [redacted] הלוואת משכנתא בסכום מקורי ע"ס 1,350,000 ₪, הלוואה ע"ס ע"ס 250,000 ₪ וכל חוב אחר לבנק.

בנק מזרחי טפחות, [redacted] כשנתא ע"ס 600,000 ₪ וכן כל חוב אחר לבנק.

בנק מזרחי טפחות, [redacted] משכנתא ע"ס 600,000 ₪ וכן כל חוב אחר לבנק.

לוואה [redacted] 250,000 ₪.

4. אבקש להיקבר במקום הקבורה של רעייתי, [redacted]

5. את כל זכויותי במרתף [redacted] אני מצווה לבני [redacted]

6. את המניות הרשומות על שמי בחברת [redacted] אני מצווה לשלושת ילדי בחלקים שווים.

7. את כל זכויותי בדירה ברח' [redacted] מאחורי [redacted] והוא כבר שילם לי ולרעייתי אני מצווה לבני [redacted] ז"ל את תמורתה.

2

3

8. את כל יתר נכסי זכויות בנכסים אני מצווה לחלק בין ילדי ונכדי בחלקים שווים, עשירית לכל אחד:

4

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

9. בני אדם [redacted] יהיה זכאי לחלקו בעיזבוני אך ורק אם לא יהיה נשוי לאשתו, [redacted] ביום מותי או עד שלוש שנים לאחר מכן.
10. לא עבדה כל חייה, למרות שרעייתי ז"ל מצאה לה מקום עבודה טוב, היא עזבה אותו אחרי יום אחד. גם אני איתרתי עבודה מספר מקומות עבודה אך היא סירבה אפילו לנסות לגשת אליהם. העדיפה לשבת בבית ולשוחח כל היום בטלפון עם חברותיה. כתוצאה מכך נאלץ לעבוד ממש בבוזק עד שמונה בערב ולאחר מכן נאלץ להסיע את [redacted] לבקר חברות.
11. אשתי, [redacted] ז"ל, גסתה בבית החולים תל השומר במשך מספר שבועות וכאשר טלפן אליה וסיפר שאין לו זמן לבוא לבקר אותה כי הוא צריך להסיע את [redacted] אשתי ז"ל פרצה בבכי שלא תוכל לראות את הבן שלה לפני פטירתה.
12. אם ביום מותי [redacted] היה עדיין נשוי [redacted] הוא יוכל לקבל את חלקו רק לאחר שיתגרש ממנה או חלילה יתאלמן וזאת עד לתום שלוש שנים מיום מותי.
13. את העברת הרישום בלשכת הרישום המקרקעין של הנכסים הרשומים על שמי, (למעט הנכסים המרתף ברח' [redacted] תן יהיה לבצע רק לאחר שיפקעו נישואי [redacted] או בחלוף שלוש שנים לפי המוקדם.
14. אם לא יפקעו נישואי [redacted] לפני מותי או עד חלוף שלוש שנים מיום מותי ירשמו הנכסים על שם ילדיו [redacted]
15. אם יחלפו שלוש שנים מיום מותי [redacted] יהיה עדיין נשוי [redacted] ירשמו הנכסים על שם ילדיו [redacted] אשר יקבלו כל אחד ששית ממניות מניות החברה ו 15% (במקום 10%) מיתר הנכסים.
16. עוד לחסדרת הרישום ולמכירת הנכסים, ככל שימכרו, יטפלו מנהלי העיזבון בהשכרת הנכסים בתשלום השוטף של המשכנתאות ובחלוקת דמי השכירות בין היורשים המפורטים מעלה. אם וכל עוד [redacted] היה נשוי [redacted] הוא לא יהיה זכאי לחלקו בדמי השכירות וחלקו יתחלק בין ילדיו [redacted]
17. כל הנכסים יושכרו בשכירות חופשית כאשר חתני [redacted] יטפל בהשכרה ובתחזוקה השוטפת תמורת דמי השכירות של החודש הראשון מכל דיור לגבי כל חוזה חדש. אם תהינה הוצאות אחזקה הן תשולמנה מדמי השכירות.
18. מכירת נכס תיעשה רק בהסכמה של 80% מהבעלים.
19. למנהלי העיזבון וניחולו אני ממנה את [redacted] ואת עו"ד [redacted]
20. כל מכונית או כלי רכב שיהיה בבעלותי ביום מותי אני מצווה לחתני [redacted]
- ולראיה באתי על החתום בתל אביב היום יום רביעי 04 אוקטובר 2017.

1
2

3

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

אנו הח"מ:-

אזרחי ישראל ובני למעלה מ 18 שנה מצהירים בזה כי ביום 04 אוקטובר 2017 חתם מר [REDACTED] הנייל בנוכחות שנינו על הצוואה הנייל מרצונו הטוב והחופשי וללא לתץ או השפעה כל שהיא וכי גם אנו, כל אחד בנוכחות השני, ובנוכחות המצווה הנייל חתמנו כעדים.

ולראיה באנו על החתום היום יום 04 אוקטובר 2017 :

[REDACTED SIGNATURES]

לצוואה זו הוגשו כאמור התנגדויות הן ע"י דוד והן ע"י יעקב.

עיקר טענות דוד לעניין הצוואה המאוחרת

18. א. בשנים האחרונות לחייו ולאחר פטירת אשתו, התדרדר מצבו הפיזי, הנפשי והמנטלי של המנוח.

ב. יצחק ושרה עצמם הודו שנדרשו לטפל בו, לסייע לו בפעולות יומיומיות, להתקין מצלמות בביתו לשמירה עליו והם לא סמכו עליו בניהול כספיו. במכתב ששלח עו"ד שאול זמן קצר לפני עריכת עסקאות המתנה כתב הוא במפורש כי מצבו הבריאותי והנפשי של המנוח מאיין את כשרותו להתקשר בהסכם מכר.

ג. מצבו זה של המנוח היווה כר פורה לניצולו ולהשפעה בלתי הוגנת על התנהלותו הכלכלית.

19. א. לטענת דוד, יש לפסול הצוואה המאוחרת גם מחמת השפעה בלתי הוגנת ופסולה של יצחק על המנוח תוך ניצול מצבו המוחלש.

ב. הצוואה המאוחרת אינה משקפת רצונו האמיתי של המנוח, כעולה מאורחות חייו, הצהרותיו הקודמות והתנהלותו לאורך השנים.

ג. טוען דוד כי די בכך שיצחק ושרה "זרעו" במוחו של המנוח את הרעיון לערוך צוואה חדשה כדי לראות בהם כמי שנטלו חלק בעריכת הצוואה המאוחרת.

ד. המנוח לא היה רשאי לחזור בו מהוראות הצוואה ההדדית, שנערכה תוך הסתמכות הדדית של המנוחים כי הצוואה תקוים. לכל הפחות יש להורות כך באשר לנכסים שירש המנוח מהמנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 ה. הצוואה המאוחרת נוגדת את תקנת הציבור בכל הנוגע להתניית חלקו של יעקב בפרידה
2 מבת-זוגו, ויש לפסול תניה זו.
3

4 עיקר טענות יעקב לענין הצוואה המאוחרת

5 20. יש לבטל הצוואה המאוחרת משזו מנוגדת להוראות הצוואה ההדדית שניתן צו לקיומה

6 לאחר פטירת המנוחה ונוכח האינטרס הקנייני ואינטרס ההסתמכות.

7 בצוואה ההדדית נקבע כי ניתן לשנותה רק בפעולה משותפת של שני המנוחים תוך עיגון
8 אינטרס ההסתמכות. משכך, יש לפסול את כל העברות הנכסים שבוצעו ביחס לחלקה של
9 המנוחה בנכסים. כמו כן נטען כי, המנוח היה מנוע מלבצע העברות רכוש ולשנות הצוואה
10 ההדדית גם ביחס לחלקו שלו.

11 21. יש לפסול את סעיפי הצוואה המאוחרת המתנים את ירושתו של יעקב בגירושין מאשתו,
12 בהיותם ציווי בלתי חוקי, לא מוסרי ומפלה, ומנוגד לתקנת הציבור.

13
14
15 22. הוראות הצוואה המאוחרת הקובעות כי יצחק הוא שיטפל בהשכרת הנכסים, תוך קביעת
16 שכרו והגבלת מכירת הנכסים אלא בהסכמת 80% מהבעלים (סעיפים 17-18 לצוואה
17 המאוחרת) מהוות מנגנון שליטה הנוגד את תקנת הציבור.

18
19 23. הצוואה המאוחרת נערכה תחת השפעה פסולה של יצחק.

20 עיקר טענות יצחק, שרה ובנותיהם לענין תחולת הצוואה המאוחרת

21
22 24. שעה שהצוואה תקינה מבחינה צורנית הנטל להוכחת עילות ההתנגדות מוטל על המתנגדים
23 – והם לא עמדו בנטל זה.

24
25 25. הצוואה המשותפת נערכה לפני תיקון 12 לחוק הירושה משכך עצם ההדדיות אינה מלמדת
26 על רצון משותף של בני הזוג להגביל את כוחם מלשנות את הצוואה לאחר פטירת בן הזוג
27 הראשון, כל עוד אין אינדיקציה לכך בצוואה.

28
29 26. נוכח הוראות סעי' 8 לצוואה ההדדית בה קבעו המנוחים במפורש כי כל אחד מהם רשאי
30 לשנות את הצוואה בכל עת – רשאי היה המנוח לשנות הוראותיו שבצוואה המשותפת.
31 לעניין זה אין משמעות לנקיטה בלשון רבים, שכן הצוואה כולה נכתבה בלשון רבים.
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

27. המנוח היה צלול ועצמאי עד יומו האחרון, לרבות במועד עריכת הצוואה המאוחרת והיה כשיר לבצע כל פעולה משפטית.

28. לא הייתה כל השפעה על המנוח. המנוח פעל מרצונו החופשי, היה אדם עצמאי, עיקש ודעתן, לא היה תלוי באיש, והיה בקשר עם בני משפחתו המורחבת.

29. אין פגם בהוראות הצוואה המאוחרת המתנות את ירושתו של יעקב בגירושין מאשתו. המנוחים לא ראו הם נחת מהתנהגות יעקב ואשתו, והמנוח לא סלח ליעקב על כך שלא ביקר את אמו כשהייתה חולה, וגם לאחר פטירת האם הקשר בין יעקב למנוח היה רופף. ככל שיקבע כי מדובר בהוראה פסולה, הרי שיש לבטל הוראה זו בלבד ולא הצוואה כולה.

דיון

30. עקרון יסוד בדיני הירושה הוא כי יש לכבד רצון הנפטר. על בית המשפט לעשות מאמץ פרשני להגשים כוונתו האמיתית של המצווה תוך בחינת אומד דעתו וכוונתו. ראה: ע"א 1900/96 טלמזין נ' האפוטרופוס הכללי [פורסם בנבו] (12.5.99). עקרון זה יסודו במשפט העברי על פיו "מצווה לקיים דברי המת" (בבלי גיטין יד ע"ב).

31. צוואה התקינה על פניה מבחינה צורנית, עומדת בחזקת כשרות. נטל ההוכחה לקיומה של עילת פסלות לצוואה, מוטל על הטוען לה (ע"א 245/85 אנגלמן נ' קליין [פורסם בנבו] (12.06.89). יש לתמוך טענות לענין הפסלות בראיות וכמות הראיות הנדרשת הינה משמעותית (ע"א 3828/98 מיכקשווילי נ' מיכקשווילי [פורסם בנבו] (16.03.00). כל ספק בעניין זה פועל לטובתו של מבקש הקיום.

32. יודגש כי במקרה דנן לא נטען שנפל פגם צורני בצוואה המאוחרת מיום 4.10.17, ומשכך הנטל להוכיח את פסלותה מונח לכתפיי האחים המתנגדים.

צוואה משותפת /הדדית

33. צוואה הדדית היא צוואה של שניים, שהיא תוצאה של החלטה משותפת באשר לתוכנה, כאשר תכני ההסדרים שקבע אחד המצווים מבוססים על תכני ההסדרים שקבע המצווה השני, ולא היו נערכים לולא הסדרים אלה.

ראו: ע"א 4402/98 מלמד נ' סולומון, פ"ד נג(5) 703 (1999) (להלן: "עניין מלמד"); שאול שוחט, פגמים בצוואות, מהדורה שלישית התשע"ו-2016, בעמ' 18; א. ברק, פרשנות במשפט, בעמ' 69.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 ואלו דברי כב' השופט צבי ויצמן בת"ע 2990/07 ד.ש. נ' א.ג. [פורסם בנבו] (21.4.10):

2 "בצוואה הודית נקשר כל אחד מהמצווים במערכת של התחייבויות המבוססת על

3 ההסדרים שנקבעו בצוואתו ההודית של המצווה השני, וכדברי כב' הש' ברק בספרו על

4 הפרשנות במשפט –

5 "צוואה הנה משותפת כאשר היא תוצאה של החלטה משותפת בדבר תוכנה. צוואה

6 משותפת היא הודית כאשר ההסדרים שקבע אחד המצווים מבוססים על ההסדרים

7 שקבע המצווה השני ולא היו נערכים לולא הסדרים אלה.."

8
9 34. א. בשנת 2005, במסגרת תקון 12, הוסף לחוק הירושה סעיף 8א לחוק, אשר הסדיר נושא

10 עריכת צוואות הודיות על ידי בני זוג וביטולן. סעיף 8א מגדיר צוואות הודיות כצוואות

11 הנערכות "מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר", וקובע כי לביטול

12 צוואה הודית לא יהיה תוקף, אלא בהתקיים התנאים המפורטים בחוק: מסירת הודעה

13 בכתב למצווה השני, או, אם נפטר אחד מבני הזוג, האחר מסתלק מהעזיבון שהיה אמור

14 להתקבל לפי הצוואה ההודית (ככל שטרם חולק העזיבון) או השבת הירושה (ככל שהעזיבון

15 כבר חולק). הוראות אלו יחולו "אם אין בצוואות ההודיות הוראה אחרת".

16 ב. תיקון זה עורך איזון בין ההסתמכות ההודית שבין המצווים העומד בבסיס הצוואה

17 ההודית, לבין העיקרון הבסיסי המוגן בחוק הירושה, שהוא החופש לצוות.

18
19 35. א. גם בטרם חקיקתו של סעיף 8א לחוק הירושה, איפשר הדין לאנשים לערוך צוואות

20 הודיות.

21 ב. בעניין צוואות הודיות של בני זוג אשר נערכו **קודם לתיקון 12**, קבעה ההלכה הפסוקה

22 כי מקום בו כוללת הצוואה הוראה המותירה בידי המצווה את החופש לשנות את צוואתו,

23 אין לקרוא לתוך צוואה זו הגבלה על חירותו של אחד מבני הזוג לבטל או לשנות את צוואתו

24 אחרי מות בן זוגו (ראו: עניין מלמד). במקרה בו לא נכללה בצוואה הוראה המותירה

25 למצווים הזכות לשנות הצוואה כרצונם, קבעה ההלכה הפסוקה כי אין להניח שרצונם היה

26 להגביל זה את כוחו של זה לשנות את הצוואה, ואין לקבוע כי הייתה כוונה משותפת

27 להתנות על כלל היסוד שבדיני הצוואות, הוא החופש לצוות.

28 וכדברי כב' השופטת נאור:

29 "בני זוג שכתבו צוואותיהם לפני התיקון, כל שעמד לפנייהם הוא הוראות הדין, הברורות

30 למדי, בדבר אי הטלת הגבלות על שינוי הצוואה... בענין בני זוג שכאלה - ובהעדר כוונה

31 אחרת, מפורשת או משתמעת - לא ניתן, לדעתי, להניח כי רצונם היה להגביל זה את כוחו

32 של זה בשינוי הצוואה. ניתן שכן, אך ניתן שלא. בהעדר כל ראיה על כוונה משותפת

33 אחרת של הצדדים, לא ראוי, לדעתי, לקבוע לגבי צוואות שנעשו לפני החוק שהיתה כוונה

34 משותפת להתנות על הדין ולהגביל את בן הזוג האחר."

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 ניתן להעלות על הדעת - והכל לגבי צוואות שנערכו לפני התיקון בחוק - שלוש
 2 סיטואציות טיפוסיות (ולא בהכרח בלעדיות) של צוואות הודיות משותפות: האחת
 3 הכוללת הוראה דומה לזו שנכללה בפרשת מלמד, ולפיה המורישים משאירים לעצמם
 4 זכות לשנות את הצוואה כרצונם לאחר פטירת אחד מהם; השניה - כשהצוואות ההדדיות
 5 "שותקות" בשאלה שלישית - כשהצוואות ההדדיות, אוסרות על שינוי צוואתו של האחד
 6 לאחר מותו של האחר...
 7 בעוד שבני זוג אשר ערכו צוואות הודיות לאחר תיקון החוק ומבקשים לשחרר זה את
 8 רעהו ממגבלות התיקון - עליהם הנטל לכתוב "הוראה אחרת"; אין מקום להטיל נטל
 9 דומה, ולמפרע, על מי שערכו צוואותיהם לפני התיקון. " (בע"מ 10807/03 אליקום זמיר נ'
 10 רות גמליאל [פורסם בנבו] (04.02.2007) ("להלן: "פרשת זמיר").
 11 וראו גם: בע"מ 7884/23 פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (10.9.24).

ומן הכלל אל הפרט

- 14 36. א. בענייננו, המנוחים חתמו על צוואה משותפת ביום 14.10.02 אשר בה ציוו האחד לאחר
 15 את רכושם לאחר פטירת מי מהם וכן הורו מה יעשה ברכושם לאחר פטירת האחרון
 16 שביניהם.
 17 ב. עוד קבעו המנוחים בסעי' 8 לצוואה כך:
 18 "אנו קובעים בזה כי נהיה בכל עת רשאים לשנות צוואה זו, לתקן אותה, להוסיף עליה או
 19 לבטלה כפי שייראה לנו".
 20
 21 37. לטענת יעקב ודוד לשון הרבים אשר ננקטה בצוואה מלמדת כי שינוי הצוואה היה אפשרי רק
 22 אם היו עושים אותו המנוחים יחדיו. משלא נעשה כן – אין השינוי תקף ובוודאי אין להחיל
 23 אותו על הרכוש אשר הוקנה למנוח מהמנוחה בעת פטירתה.
 24
 25 38. אין דעתי כדעתם.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1

2

3

המנוחים קבעו כך בצוואתם:

1. במקרה של פטירת האישה לפני הבעל יצחל הבעל את כל נכסי הנייד הדלא בידי, כלי הרכב, המזומנים, הפקדונות בבנקים, ניירות הערך, קרנות הנאמנות, קופות הפנסיה, החברות בליגים וכל הזכויות בכסף ובשווה כסף שהיו לאישה עובר לפטירתה (להלן הנכסים).

2. במקרה של פטירת הבעל לפני האישה, תנחל האישה את כל הנכסים האמורים בסעיף 1 לצוואה זו, שהיו לבעל עובר לפטירתו.

3. במקרה של פטירת שנינו בעת ובאותה אחת, או פטירת המתר בחיים מגין שנינו, אנו מצווים את הנכסים שיהיו לשנינו עובר לפטירה כדלהלן:

5

6 ההסדר שקבעו המנוחים בצוואתם הינו הסדר של "יורש אחר יורש". סעיף 42 לחוק הירושה, שכותרתו - "יורש אחר יורש" קובע:

8 "א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אחרי הזכה הראשון; השני יזכה במות הראשון או בהתקיים התנאי או בהגיע המועד שנקבע לכך בצוואה, הכל לפי המוקדם יותר.

9 (ב) הראשון רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון; אולם אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על ידי צוואה...."

11

12 בעניינינו, הורו המנוחים כי לאחר פטירת מי מהם יועבר העזבון לאחר שנותר ביצחק, ולאחר פטירת הנותר ביצחק נקבע מי יזכה בכל חלק בעזבון.

14

15 בפרשת זמיר דייק בית המשפט משמעות ההוראה בדבר "יורש אחר יורש" כך:

16 "... בהסדר של "יורש אחר יורש" הקבוע בסעיף 42 לחוק, המוריש מורה כי במותו יירש אותו יורש א', וכן מורה המוריש כי לאחר מותו של יורש א' יירש את העזבון יורש ב'. עד להגעת הרכוש ליורש ב' ישנה, בלשונו של הנשיא ברק בענין מלמד "תקופת ביניים" בה יורש א' הוא הבעלים של הרכוש. יורש א' בתקופה זו רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו(סעיף 42 (ב)). יורש ב' יירש רק מה ששייך ליורש א' (שם), ואולם על יורש א' מוטלת מגבלה: הוא רשאי אמנם לנהוג ברכוש כמנהג בעלים אך לא רשאי הוא לגרוע מחלק של יורש ב' על ידי צוואה משלו...."

22

23 39. א. צוואתם המשותפת של המנוחים נערכה כאמור ביום 14.10.02 וקודם לתחולת תקון סעיף 8א שבחוק הירושה.

25

26 ב. כידוע, העיקרון המוביל בדיני הצוואות הוא שמירה קפדנית על חופש הציווי וקיום רצון המצווה. תפיסה אשר עוגנה בהוראות חוק הירושה. (ראה לענין זה לדוגמא סעי' 27, 28, 36 לחוק הירושה).

28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

ג. הן מלשון החוק בהתאם לתיקון, והן לאור הוראות המעבר, ניתן לומר כי "בצוואות שנערכו לפני התיקון "ברירת המחדל" היא כי כל אחד מהמצווים רשאי לשנות את אשר ציווה, וזאת בין בחיי שני המצווים ובין לאחר פטירתו של אחד מהם ואילו בצוואות שנערכו לאחר התיקון, "ברירת המחדל" העדר אפשרות לשינוי הצוואה, אלא בהתקיימות התנאים שנקבעו בתיקון".
ראה: עמ"ש (מחוזי ת"א) 51823-03-11 פלוני נ' פלוני [פורסם בנבו] (9.4.13). (להלן: "פרשת פלונית").

40. לטענת המתנגדים, וכאמור לשון הצוואה אשר בה קבעו המנוחים כי: "אנו קובעים בזה כי נהיה בכל עת רשאים לשנות צוואה זו, לתקן אותה או להוסיף עליה או לבטלה כי שייראה לנו" (סעי' 8 לצוואה), מלמדת כי שינוי בצוואה יכול להיעשות רק אם יעשו אותו שני המנוחים יחדיו. במקרה שבפנינו נפטרה המנוחה ורק לאחר מכן שינה המצווה צוואתו, ונוכח האמור לא היה הוא רשאי לעשות כן.

41. א. אלא שעיון מדוקדק בלשון הצוואה מלמד כי 'לשון הרבים' בה נוקטת הצוואה אינה מתייחסת רק לאפשרות שינוי הוראותיה אלא מלווה את כל הצוואה המנוסחת בלשון "רבים".

ראה לעניין זה דברי בית המשפט בפיסקה 41 בפרשת פלונית לעיל: "אולם, בכך קיימת התעלמות מכך שניסוחה של הצוואה כולה הינו בלשון רבים. בלשון אחרת, אם אכן סעיף 8 לצוואה המשותפת, בלבד, היה מנוסח בלשון רבים, ניחא. אולם, מעת שלשון הרבים הינה הנוסח של כלל הצוואה, אין אני סובר כי יש להסיק מלשון הרבים את אשר הסיק בית משפט קמא".

ב. לו אכן התכוונו המנוחים להורות כי הם יכולים לשנות יחדיו את הצוואה, לא היה נדרש לכתוב הדבר שכן וודאי הוא הדבר. קביעת הדבר בצוואה מלמדת כי כוונת המנוחים היתה להותיר לכ"א מהם האפשרות לשנות צוואתו.

42. עוד לציין כי המנוח היה בעל השכלה משפטית, ומשכך ידע על זכותו לשנות צוואתו בכל עת. הוא אף ציין בפני עו"ד שאול בפניו ערך את הצוואה המאוחרת כי נוכח הוראות הדין רשאי הוא לשנות הוראות צוואתו (ראה לענין זה עמ' 221 ש' 24-30; 222 ש' 4-6).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1

2

3

מפנה לענין זה גם לדברים נוספים אשר נקבעו בפרשת פלונית (פיסקה 41) ויפים לענייננו :

4

"בנוסף לכל האמור, דומה כי אם היינו מבקשים לבחון את אומד דעתם של המנוחים, וזאת בהתחשב במועד

5

עריכת הצוואה, קרי בשנת 1989, קשה היה לקבל עמדה לפיה ביקשו המנוחים לשלול מכל אחד מהם בנפרד,

6

לשנות צוואתו ללא הסכמת משנהו. .. דומה כי במועד עריכת הצוואה כל נושא ההסתמכות ובכלל האמור,

7

האפשרות למנוע מעורך צוואה, לשנותה ללא תלות באחר, לכאורה כלל לא עמדה על הפרק.... פרשנות לפיה

8

תישלל האפשרות לשינוי, גם לאחר פטירת המוריש הראשון, משמעותה כאילו הסכים מי מהמנוחים, כי יהיו

9

הנסיבות אשר יהיו, לעולם לא יוכל הנותן ביצחק לשנות צוואתו.

10

לשיטתי, קביעה קיצונית שכזו, דורשת נסיבות מיוחדות ולשון ברורה על מנת להסיק, שאכן הכוונה המשותפת

11

הייתה למנוע שינוי שכזה."

12

13

43. א. נוסף על אלו, לתמיכה ו/או ביסוס טענתם כי המנוחים התכוונו בצוואתם להגביל רשות

14

האחר לשנות לבדו צוואתו, יכולים היו הם לזמן עדי הצוואה, עו"ד ראובן והגב' שירה, לעדות

15

בפני בית המשפט. הם לא עשו כן והדבר פועל לחובתם.

16

ב. בכתב הסיכומים נטען ע"י יעקב כי עו"ד ראובן הלך לעולמו טרם תחילת הליך זה. לא ברור

17

מדוע לא זומנה הגב' שירה.

18

19

נוכח האמור נחה דעתי כי לקבוע המנוח רשאי היה לעשות צוואה אחרת בכל עת לאחר פטירת המנוחה.

20

21

22

44. א. יעקב באמצעות ב"כ הפנה לפסק הדין אשר ניתן לאחרונה בבע"מ 1857/24 פלונית נ'

23

פלוני [פורסם בנבו] (2.12.24) ואשר שינה לדידו, ההלכה לענין צוואות הדדיות שטרם התקון.

24

ראה סע' 3 לסכומי יעקב:

25

3. עם זאת, מאז הגשת סיכומי קניר ועד הגשתם של סכומים אלו נפל דבר בפסיקת בית המשפט העליון עת התקבל

26

פסק דין בע"מ 1857/24 פלונית נ. פלונית (להלן: בע"מ 1857) לאחר שנים של "מטוטלת פסיקתית" - בסוגייה של

27

צוואות חדדיות מלפני תיקון מס' 12 לחוק חידושה, ונפקותו של הסדר "יורש אחר יורשי" בצוואות כאלו. פסק דין

28

זה מקבע את עקרון ההסתמכות של המוריש הראשון, ואת ההשלכות המשפטיות שיש לחכרת זו, ובכלל זה **בטלותן של העברות רכוש שנעשו תוך הפרת ההסתמכות** זו ביחס למחצית חלקה של המנוחה.

29

ב. בפסק הדין בבע"מ 1857/24 פירט כב' הש' אלכס שטיין את גישתו ולפיה בבסיס צוואה

30

הדדית מגולמים שני עקרונות משפט:

27

העקרון הראשון הוא, עקרון העל של דיני הקנין לפיו אין אדם יכול להעביר לזולת יותר

28

זכויות ממה שיש לו.

29

העקרון השני הוא עקרון 'ההסתמכות' הלקוח מדיני החוזים.

30

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 ג. לדידו של כב' הש' שטיין, הואיל ובמקרה שבבע"מ 1857/24 קבעה המנוחה בצוואתה
2 "בעלי ינהל הכל כמו שיראה בעיניו, אבל לא להעביר שום דבר רק אחרי פטירתו". (ובלשון
3 מקבילה בצוואת המנוח), הרי שבצוואה ההדדית נקבעה הגבלה בהעברת הנכסים.
4 ד. כב' הש' שטיין הוסיף וחידד כי לצד המנגנון הקנייני האמור, צוואות הדדיות עושות לרוב
5 שימוש במנגנון נוסף שבבסיסו 'עקרון ההסתמכות', מנגנון המעוגן בהדדיות הצוואה.
6 וכדלקמן:

7 "בדוגמא בה אני עושה שימוש, כאשר לאה מצווה לראובן את אשר היא מצווה לו, בהסתמכה על כך
8 שראובן עושה, בו-זמנית, צוואה הזוהה לצוואתה – היא מסתמכת על כך שראובן לא יבטל ולא ישנה
9 את צוואתו שלו מבלי שיתאפשר גם לה לעשות כן. זאת, מאחר שבהעדרה של צוואת-ראי של ראובן,
10 לאה לא בהכרח היתה מצווה את אשר ציוותה, כפי שציוותה, בצוואתה שלה. מאפיין זה של צוואות
11 הדדיות ייקרא להלן מנגנון ההסתמכות. (פיסקה 43 לפסק הדין).

12 ה. לטענת יעקב באמצעות ב"כ, קביעה זו משנה ההלכה הפסוקה ונותנת קדימות לעקרון
13 ההסתמכות ככל שמוכח כזה על ה"חופש לצוות" בצוואות הדדיות שקודם לתקון 12 לחוק
14 הירושה.

15
16 45. א. אלא, שביום 19.10.25 נדרש בית המשפט הנכבד (מפי כב' הנשיא, הש' י. עמית) לסוגיה
17 זו בדנ"א 67314-09-24 פלונית נ' פלוני [פורסם בבנו] (19.10.2025), בו הוגשה בקשה לדין
18 נוסף על פסק הדין בבע"מ 7884/23 פלוני נ' פלונית (10.09.2024) (להלן "דנ"א פלוני"). בית
19 המשפט הנכבד דחה את הבקשה וקבע כי פסק הדין של כב' הש' וילנר בבע"מ 7884/23
20 יישם נכונה את ההלכה שבדין וכי אינטרס ההסתמכות נסוג מפני חופש הציווי של המנוחה.
21 עוד הפנה כב' הנשיא עמית לדבריו של כב' הש' השופט שטיין בבע"מ 1857/24 הנ"ל (לפיהם
22 כאשר מדובר במצווה שזכה ברכוש רעהו ומעוניין לחזור בו מהסדר הדדיות ולשנות את
23 צוואתו, נקודת המוצא משתנה ויש ליתן משקל משמעותי לאינטרס ההסתמכות) וקבע כי
24 שני השופטים נשענים על אותה נקודת מוצא עקרונית שלפיה חופש הציווי גובר על
25 אינטרס ההסתמכות, לכך מתווספת כאמור העובדה שקביעתו של השופט שטיין בפסק
26 הדין היא בגדר דעת יחיד ואינה באה בגדר הלכה חדשה (ראה סעיף 12 להחלטה).

27
28 נוכח האמור ולאחר שבחנתי כלל הנתונים וכאמור, והואיל ולבד מההלכה המשפטית
29 האמורה, נבחנו כלל הנתונים כולל העובדה שהמנוח בפנינו שהיה משפטן ציין במפורש
30 בפני בא כוחו כי יש לו רשות לשנות הצוואה ונוכח הדין הקיים, בהנתן הוראות הצוואה,
31 ההלכה שבדין וכלל הנתונים שבפני, נחה דעתי שהמנוח רשאי היה לשנות הוראות
32 שבצוואה ההדדית.
33

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

תקפות הצוואה

המתנגדים טענו כי :

"בשים לב להתדרדרות הברורה במצבו של המנוח וחולשתו הניכרת בשנות ה-80 לחייו, לאחר פטירת אשתו המנוחה, לקבוע כי הצוואה המאוחרת של המנוח מיום 4.10.17 לא משקפת את אורחות חייו של המנוח, לא נעשתה מרצונו החופשי והעצמאי, אלא כתוצאה של השפעה פסולה ובלתי הוגנת מצד קרוביו, ובהתאם לכך לקבל את ההתנגדות לקיום הצוואה המאוחרת, להורות על דחיית הבקשה לקיום צוואת המנוח מיום 4.10.17 שדינה להתבטל". יעקב טען גם כי התקיימה השפעה בלתי הוגנת קונקרטיית נגדו ונגד רעייתו.

צוואה בעדים

46. עדי הצוואה הינם מר גבריאל ועו"ד שאול (להלן: "עו"ד שאול").

47. א. עו"ד שאול התייצב לעדות ותיאר באופן מפורט הקשר שלו עם המנוח אשר היה לקוח שלו בין השנים 2011-2019. הוא תיאר את המנוח כלקוח מאוד אינטנסיבי, אשר היה מגיע אליו גם פעם ופעמיים בשבוע "עם שפע של עניינים" (עמ' 218 ש' 17-26). הוא גם זה אשר הגיש עבור המנוח הצוואה ההדדית לקיום ולאחר פטירת המנוח. (עמ' 221 ש' 6-7).

ב. עו"ד שאול מפרט כי עת ביקש המנוח לערוך הצוואה המאוחרת הפנה הוא אותו לצוואה המוקדמת ההדדית שערך עם המנוחה יחדיו וזה השיב לו :

"הוא אמר, הצוואה הקודמת היא לפני התיקון בחוק ולכן אני יכול לעשות מה שאני רוצה..הוא היה מתפלפל כזה, אני יכול לעשות מה שאני רוצה. ובסך הכל זה נשאר בתוך המשפחה, יש פה נכדים שאז הם היו ילדים קטנים, אולי חלק מהם לא נולדו אני כבר לא זוכר מתי היתה הצוואה הזאת, עכשיו נולדו נכדים, הם חלק מהמשפחה, הם קרובים אלי, אני רוצה לפנק את כולם..." (עמ' 221 ש' 24-28).

48. העד ציין כי ראה את המנוח בפעם האחרונה בטיפול נמרץ באיכילוב. לשאלת בית המשפט האם הבחין בירידה קוגניטיבית אצל המנוח בתקופה האחרונה לחייו או שינוי בהתנהגותו כפי שהכירה קודם והבהיר כי לא ראה כזאת תוך שציין :

"בוא אני אסביר, חודש לפני שהוא נפטר.. קודם כל רגע, היתה איזה שהיא עסקה שהוא קנה דירה לאהרון הנכד שלו, והוא התחרט ורצה לבטל אותה, וזה התגלה לבית המשפט המחוזי אצל השופטת עינת רביד והוא היה העד המרכזי מהצד שאני ייצגתי את אהרון, אבל בעצם את משה, כי הוא זה שגם נתן את הכסף, הוא היה הרוח החיה שם ..... היה העד המרכזי מטעמי והיה גם עו"ד. לא חשוב כל הסיפור, אבל זה לצורך הענין משה עמד מול שופטת בבית משפט מחוזי, עמד בחקירה נגדית של הצד השני, ענה על הכל בהיר, זכר פרטים לפרטי פרטים... והשופטת בפסק הדין קיבלה את העדות שלו, שהיא האמינה לו. אז משה לצורך הענין עבר מבגד מיני קוגניטיבי אצל כב' השופעת עינת רביב והיתה בציון מאוד גבוה. עכשיו הצוואה היתה שנתיים קודם. או.קיי?... " (עמ' 222 ש' 15-23 לפרוטוקול).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

49. למול הטענה כי אין אפשרות שהמנוח אמר הטענות כנגד יעקב שבצוואה, הפנה העד לכך שהמנוח עשה צוואה קודמת, אשר הוסרטה והדברים נשמעים מפי המנוח עצמו אשר מקריא את הצוואה. (עמ' 228-229 לפרוטוקול).

50. התרשמתי מאמינות עדותו של עו"ד שאול ומהיכרותו העמוקה עם המנוח. עדותו של עד זה מתכתבת ומשתלבת בראיות הנוספות שבאו בפני בית המשפט. לא נשמטו מעיני הקביעות כנגד עו"ד שאול בהליכים שונים שנפתחו נגדו וכפי שהציגה עו"ד חזן, אולם בחנתי עדותו בהליך זה שבפני והיא אמינה בעיני וכאמור.

כשרותו של המנוח לצוות

סע' 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב - 1962 קובע כי "כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו".

סע' 2 קובע כי "כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית משפט".

51. סעיף 26 לחוק הירושה קובע שצוואה שנערכה על ידי מי ש"לא ידע להבחין בטיבה של צוואה" בטלה. הפסיקה קבעה כי משמעות הדרישה היא, שעל המצווה להיות מודע לעובדה שהוא עורך צוואה, מודע להיקף רכושו וליורשיו ומודע לתוצאות עריכת הצוואה על יורשיו. על המצווה להיות בדעה צלולה ולהבין את המציאות הסובבת אותו, כשאינן לו תעתועי דמיון ומחשבות שווא.

בעמ"ש 63263-01-14 ד.ע. נ' ל.ע. [פורסם בבנו] (16.11.15) קבע כב' השי' שוחט כי :
"שליטת הכשרות לצוות, לאחר מות, מאדם שבתהליך חייו לא הוטל ספק בכושרו לעשות פעולות משפטיות לרבות עשיית צוואה, אינה עניין של מה בכך. בשליטת הכושר לצוות יש משום פגיעה בכבוד האדם וחירותו ואין די בהעלאת ספקות בדבר כשרותו כדי לעמוד בנטל השכנוע המוטל על הטוען לחוסר כשרות... יש צורך בראיות ממשיות וברורות והנטל הינו כבד ביותר".

52. א. לטענת המתנגדים לאחר פטירתה של המנוחה, בהתקרבו לעשור התשיעי לחייו, חלה התדרדרות ניכרת במצבו של המנוח, אשר עבר שני אירועים מויצחק, שני התקפי לב וסבל מבעיה במערכת העצבים אשר גרמה לו לאי שקט.
ב. מפנים המתנגדים לכך כי ככל שחלף הזמן תיפקודו של המנוח הלך וירד, הוא לא שלט על

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 סוגריו, לא היה מסוגל ליטול תרופות בעצמו, לא היה מסוגל להתקלח או להתגלח לבדו, לא
2 היה מסוגל לכבס, לא היה מסוגל לנקות, לא היה כשיר לנהוג, לא היה כשיר להתנהל עם
3 כספים ועוד.

4
5 53. הווה עובדה היא כי, כשרותו של המנוח לא נשללה ולא הוגבלה עד יום מותו.

6
7 54. א. עוד לציין, כי למרות שהמנוח הלך לעולם האמת בגיל 82 שנים, ולמרות שניתן צו רחב
8 לאיסוף כל החומר הרפואי הנוגע למנוח, לא הגישו המתנגדים לתיק חומר רפואי ממנו ניתן
9 ללמוד על מצב רפואי מורכב שיש בו להעיד על פגיעה בכשרות המנוח במועדים הרלוונטיים.
10 לא נתבקש גם מינוי מומחה רפואי.

11 ב.הלכה היא כי כאשר מבקשים לטעון או להוכיח ענין שברפואה יש לעשות זאת באמצעות
12 אנשי רפואה.

13 ראה: ע"א 472/81 קצין התגמולים נ' אברג'יל, פ"ד לו (2) 785 בעמ' 795;

14 עמ"ש 17793-06-24 י.ד. נ' י.ס. [פורסם בנבו] (10.12.25).

15
16 55. א. לטענת המתנגדים התייעוד הרפואי בעניינו של המנוח דל יחסית שכן המנוח לא הלך
17 לרופאים רבים. היא הנותנת. לא הלך כי לא נדרש לכך.

18 ב. לטעמם של המתנגדים די לקרוא לענין זה את ההתכתבויות בקבוצת הווטס אפ
19 המשפחתית בה היו חברים יצחק, שרה ודוד על מנת ללמוד כי במועדים הרלוונטיים להליך
20 זה, לא היה המנוח בכוחותיו והוא היה מוחלש מאוד מצב אשר היווה כר נח לניצול והשפעה
21 מצד יצחק ושרה.

22 בתכתובת מיום 17.1.17 (נספח יג לתצהיר דוד) כותבת שרה למשל:

23 "אבא ממש מידרדר"; "הזעיק את יצחק בוכה"; "לפי דעתי איבד את ההתמצאות"; "הענין שהוא לא יודע
24 מה קורה איתו".

25
26 בתכתובת מיום 3.1.17 (נספח טו לתצהיר דוד) כותבת שרה:

27 "יצחק מציע להתעניין בחברת כ"א על פיליפינית"; "אבא עדיין לא מבין מה לא בסדר
28 בזה. גם אחרי שעה כל הבית היה מסריח והוא ישב במטבח ואכל בסרחון"; "הגז דלף אז
29 סגרנו בבוקר".

30
31 ובתכתובת מיום 1.1.18 (נספח טו לתצהיר דוד):

32 "אני מעדיף לקחת את הכסף .. כדי שלא יאבד אותו"; נשנה את השיטה אליו לא מעבירים
33 כלום".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

בחקירתה של שרה לענן זה השיבה היא :

"ת.אני אסביר לך. אבא היה בן אדם מאוד לא הגייני. זה לא נעים להגיד. הוא לא התקלח, לא טיפל בעצמו, אנחנו היינו אמורים לדאוג לו לנקיון שלו.." (עמ' 348 ש' 14-18).

יצחק הסביר כי היתה למנוח אמבטיה חלקה והוא היה נופל ומשכך לטענתו "זה שרציתי שיעזרו לו להתקלח באמבטיה, כי היה צריך לעבור את חצי המטר של האמבטיה והיתה צריכה להיות מישהי בבית שתעזור לו לעשות את הפעולות האלה. זה הכל" עמ' 386 ש' 1-4.

ובהתייחס למייל מ17.1.17 הבהירה שרה :

"מדובר פה על מקרה נקודתי שאבא החנה את המכונית ולא מצא אותה והוא הזעיק את יצחק בוכה, אמר שגנבו לו את הרכב.. לפי דעתי הוא איבד את ההתמצאות.. מדובר פה על מקרה נקודתי". עמ' 349 ש' 3-6 לפרוטוקול.

ויצחק הסביר :

"ש.. הוא לא מצא את הרכב שלו והוא הזעיק אותך, נכון?"

ת. נכון מאוד. בכיכר המדינה יש רחובות מאונכים שקל מאוד לטעות, אתה יכול לשים את האוטו ואם אתה לא מצלם אותו כפי שהיום עושים כולם, אתה לא יודע איפה הוא החנה. הוא הרים לי טלפון. הוא אומר 'גנבו לי את האוטו..'. עמ' 386 ש' 8-12.

ולאמירה כי הוא מעדיף שלא יהיו בידו סכומים במזומן הבהיר :

"לא נכון, לא נכון. מה שהיה קורה, הוא היה מקבל שטר כסף, הוא היה מכניס אותו ככה, היו לו כיסי צד כאלה.. באתי אמרתי לדוד 'תשמע, הוא לא מספיק אחראי לשים כסף ככה. בן אדם מבוגר'. אמרתי, 'סכומים גדולים', גם הייתי נותן לו סכומים גדולים, אמרתי 'צריך שאנחנו יהיה לנו בקרה על זה'. הבן אדם, בן אדם מבוגר, אבל מזה לעשות ממנו פסיכוגריאטרי? זה חילול זכרו" - עמ' 387 ש' 2-8

56. א. אין חולק כי מקרא הודעות הווסס אפ מלמד כי ילדיו וחתנו של המנוח דאגו לו ורצו לוודא טיפול בו ודאגה לצרכיו, להזכיר עסקינן באדם מעל גיל 80 אשר התגורר בדירה לבדו ועד פטירתו.

ב. הואיל והמנוח סבל מבעיות לב ואף עבר אירוע מוחי, אני מניחה כי לו חששו הילדים שלמנוח בעיה משמעותית, היו הם דואגים ליקח אותו לרופא מתאים ו/או לזמן רופא פרטי – זאת לא נעשה. לא הוגשה גם בקשה למינוי אפוטרופוס לגופו ו/או לרכושו. עובר לפטירתו היה למנוח רכוש לא מבוטל. הוא היה עצמאי ואף מלווה לטענת המתנגדים בחתנו יצחק. אני מניחה כי לו היה חשש כלשהוא לכשירותו, היו ילדיו דואגים למינוי אפוטרופוס לרכושו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 ג. עוד להפנות לכך שכאשר אושפז המנוח באשפוז האחרון, הוא זה אשר חתם על הסכמה
2 לביצוע הפרוצדורה הרפואית הנדרשת. דהיינו, גם בבית החולים התרשמו כי הוא יכול
3 לעשות כן.
4

5 57. א. נוסף על אלו וכאמור, לא ניתן שלא להזכיר העובדה כי במחצית השניה של שנת
6 2017, איתר המנוח בעצמו דירה עבור נכדו אהרון, ברח' י' תל אביב, אותה ביקש לרכוש
7 עבורו ולאחר שבירר ומצא כי הנכס צפוי לעבור תמ"א ורכישתו כדאית לטעמו.
8 ב. אהרון אישר כי המנוח התעקש לרכוש עבורו הדירה במתנה (ראה עמ' 126 לפרוטוקול).
9 ג. גם רחל ודוד העידו על עקשנותו של המנוח לרכוש הדירה לאהרון, תוך שלא נתנה למנוח
10 בהלוואה 200,000 ₪ לרכישתה. (ראה עמ' 151 ש' 17-20; עמ' 158-159; עמ' 172 ש' 18-20; עמ'
11 175 ש' 2-3; עמ' 177 ש' 24-35).

12
13 58. א. בהתייחס לדירה זו העידה הגב' רחל, אשתו של דוד כי על רצונו של המנוח
14 לרכוש דירה זו עבור בנם אהרון, נודע לה מדוד אשר הבחין בתנועה חריגה בחשבון הבנק של
15 המנוח. לטענת רחל היא ודוד התנגדו לרכישה זו. בפועל, לו אכן סברו רחל ודוד כי המנוח
16 אינו כשיר לפעולה כאמור והם כאמור ידעו עליה זמן רב לפני ביצועה, יכולים היו הם לפנות
17 לבית משפט וכיוב'.

18 ב. בעדותה של רחל לענין זה בהליך בה"פ 17-09-22607 (מחוזי ת"א) מיום 13.11.18 אישרה
19 רחל כי המנוח הוא שהחליט על רצונו לרכוש דירה לאהרון והוא לבדו ניהל המשא ומתן
20 לענין זה (ראה עמ' 27 לפרוטוקול).

21 ג. הנכדה לאה מתארת לענין זה כי המנוח תכנן גם מקורות המימון לרכישה:
22 " אז אני אסביר. סבא התקשר אלי. גרתי מעליו, הייתי אצלו כמעט כל יום בתקופה הזאת, הוא
23 אמר לי 'לאה, בואי רגע, אני צריך לדבר איתך' אני זוכרת את זה כאילו זה היה אתמול. נכנסתי לחדר שלו,
24 הוא אמר לי 'לאה אני עצוב, אני רוצה לקנות לאהרון נכס, זה נכס שילך לעבור תהליך של תמ"א ויש לי בעיה
25 תזרימית'. הוא התחיל לספר לי ספורים. 'לקחתי, אני רוצה למכור את הדירה ב _____ בשביל זה, יהיה לי
26 כסף לשלם את זה, יש לי פה רק בעיה תזרימית. הוא סיפר לי באותה פגישה שהוא הטיס את עוה"ד לצרפת
27 בשביל שאלון ישלים את הרכישה של הנכס של גיל, הוא סיפר לי גם על תמ"א שהוא דאג לגיל שהוא איתר
28 לה. הוא דיבר שם על מלא כספים שהוא העביר והוא אמר לי 'לאה, יהיה לי את הכסף, יש לי רק בעיה
29 תזרימית' והוא אמר לי 'אני עצוב ואני רוצה לקנות לאהרון ותעבירי לי' ואני באותו רגע אמרתי לו 'כן'. באותו
30 רגע". - עמ' 319 ש' 21-32.

31 ד. עו"ד שאול ליווה וייצג את המנוח בעסקה זו. גם הוא מציין בעדותו: "... חלק מהדיבורים על
32 העסקה הכושלת הזאת בי' היה שהוא ימכור איזה נכס אחר, ... דירה ב _____ ובה הוא יממן את העסקה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 הזאת ב" 50". (עמ' 247 ש' 14-20). דהיינו, המנוח תכנן תכנון עסקי מפורט למימון הרכישה.

2 (ראה בהמשך ההתנהלות באשר לנכס).

3 **נוכח כל האמור נחה דעתי כי המנוח היה כשיר לערוך הצוואה במועד שבו נערכה.**

5 השפעה בלתי הוגנת

6 59. טוענים המתנגדים כי, יש לפסול הצוואה המאוחרת גם מחמת השפעה בלתי הוגנת ופסולה

7 של יצחק על המנוח תוך ניצול מצבו המוחלש כך שלאחר מות המנוחה השפיע על המנוח,

8 שכנע אותו לשנות את הצוואה ההדדית והסית אותו כנגד יעקב ואישתו. לטענת המתנגדים,

9 לשון הצוואה והוראותיה, לרבות ההוראות לפיהן יצחק ינהל את השכרת נכסי המנוח,

10 מלמדות על מעורבותו של יצחק בעריכת הצוואה.

12 60. א.ס.ע' 30(א) לחוק הירושה קובע כי :

13 **"הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית –**

14 **בטלה"**

15 ב. על פי ההלכה הפסוקה 'השפעה בלתי הוגנת' אינה השפעה שגרתית או יום יומית אלא כזו

16 שיש בה מרכיב של אי הגינות, השפעה אשר שוללת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה,

17 אותו אנו מצווים לקיים.

18 ג. נטל ההוכחה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת מוטל על הטוען להשפעה כזו. נדרשות

19 ראיות משמעותיות המקימות תשתית סבירה למסקנה בדבר קיומה של השפעה בלתי

20 הוגנת, וחשד גרידא לא יהיה בו די.

21 ראה: דני"א 1516/95 רינה מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (22.6.98) ("הלכת מרום").

22 ת"ע (ת"א) 62064-12-22 י.ח.נ' ה.ח. [פורסם בנבו] (14.10.25).

24 קביעת קיומה של השפעה בלתי הוגנת בעריכת צוואה נבחנת על פי נסיבותיו של כל מקרה

25 לגופו, תוך התבססות על ארבעה מבחני עזר עיקריים שנקבעו בהלכת מירום:

27 תלות ועצמאות

28 נבגד האם בתקופה הרלוונטית לעריכת הצוואה, היה המצווה עצמאי הן מבחינה פיזית והן

29 מבחינה שכלית הכרתית.

30 תלות וסיוע

31 כאשר המצווה לא היה עצמאי ונוזקק לסיוע, נבחנים טיב הסיוע, היקפו ומידת התלות במי

32 שהעניק לו אותו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

קשרי המצווה עם אחרים

בידודו של המצווה וניתוקו מאחרים תוך הותרת הנהנה לבדו, מגבירים באופן טבעי את תלותו של המנוח בנהנה ועל כן ייבגד היקף קשריו עם אחרים מלבד הנהנה.

נסיבות עריכת הצוואה

מעורבות נהנה בעריכת הצוואה גם אם אינה מגיעה לכדי מעורבות הפוסלת צוואה לפי סעי' 35 לחוק הירושה, יכולה ללמד על קיומה של השפעה בלתי הוגנת.

הלכת החוטים השזורים

ראוי להפנות כאן גם להלכת החוטים השזורים ולפיה בנוסף למבחני "מרום" האמורים לעיל, בוגד בית המשפט קיומה של "השפעה בלתי הוגנת" לאור הלכת "החוטים השזורים". לפי הלכה זו, "חוטים" מבודדים שונים של עילות שונות, יכולים להשזר יחד לרובד המחזק ומבסס את הטענה בדבר השפעה בלתי הוגנת העולה כדי שלילת הבחירה העצמית של המצווה.

ומן הכלל אל הפרט

מבגד התלות והעצמאות

61. מהנתונים שבאו בפני בית המשפט עולה כי במועדים הרלוונטיים לעריכת הצוואה היה המנוח כשיר ועצמאי הן מבחינה פיזית והן מבחינה שכלית הכרתית.

62. הבן יעקב – תיאר את אביו כעקשן ודעתן וזאת עד כחצי שנה לפני פטירתו. הבן יעקב ציין כי כשאביו המנוח "...רצה משהו הוא נלחם על זה כן.. כן, אם היה רוצה משהו היה דורש לעשות אותו..". (עמ' 92 ש' 21-9).

63. חיזוק לכך שיעקב ידע שאביו כשיר לפעולות משפטיות ניתן לראות בכך שכאשר ביקש ממנו אביו לחתום על העברת זכויותיו בדירה, עשה יעקב כרצונו.

64. אהרון (בנו של יעקב) העיד כי המנוח התעקש עד מאוד לרכוש לו הדירה ב'.. ביום 30.8.17 נחתמה עסקת הרכישה, תוך שהוברר כי המנוח לקח הלוואה מנכדתו לצורך זה.

65. גיל, בתו של דוד העידה כי בשנתיים האחרונות לחייו היא והמנוח נפגשו פעמים רבות במקומות שונים (ראה עמ' 142 ש' 16-10). גיל אישרה גם כי ביום 15.1.17, כתשעה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 חודשים לפני הצוואה המאוחרת, היא ובעלה רכשו דירה ברח' ע' בתל אביב, לאחר שהמנוח
2 מצא עבורם את הדירה וגם נתן מקדמה של כמיליון וחצי ₪ לרכישתה. (עמ' 142 ש' 17-30 ;
3 עמ' 143 ש' 13-35 ; עמ' 146-148).

4
5 66. דוד אישר אף הוא את עקשנותו של המנוח לרכוש דירה לאהרון וזאת חרף התנגדותו של דוד
6 למהלך. לטענת דוד "הוא היה נעול על זה, לא יכולתי לשכנע אותו" (עמ' 176 ש' 8-19)

7
8 67. שרה העידה גם היא על אופי המנוח כך: "אי אפשר היה להתערב בהחלטות שלו. אבא נחוש.. כשהוא
9 מחליט, הוא נחוש מאוד" (עמ' 347 ש' 19-23). "אבא לא היה מאוד לא איש שמקלקלים לו תכניות. הוא היה
10 מסתיר, הוא היה משקר, העיקר שלא יתקלקלו לו תכניות" (עמ' 350 ש' 30-32).
11 וכן – "אבא נפטר צלול, חתם על הדברים שלו, על הפרוצדורות. הוא העיד בבית המשפט, התרשמו מהעדו
12 שלו.. " (עמ' 362 ש' 8-11)

13
14 68. בעלה יצחק העיד גם הוא על כשרותו ועצמאותו של המנוח "המנוח היה כשיר, נסע לבדו, הסיע את
15 כולם באוטו שלו. ומתי אני הסעתי אותו? בחודשים האחרונים שלפני שהוא נפטר .. זה הבן אדם הכי חי
16 שהכרתי ביצחק שלי" (עמ' 383 ש' 24-32).

17
18 69. ראינו לעיל כי לפרקים סבל המנוח מבעיית היגיינה ובלבול, אולם לא כאלו שיש בהם לפגוע
19 בעצמאותו ובכשירותו.

20
21 **מכל האמור, נחה דעתי לקבוע כי המנוח היה בעל דעה עצמאית, עקשן ודעתן עד**
22 **כמעט יומו האחרון.**

מבגד התלות והסיוע

23
24
25
26 70. עפ"י מבגד זה וכאשר המצווה לא עצמאי ונזקק לסיוע – אז ייבחנו טיב הסיוע, היקפו ומידת
27 התלות בזה שהעניק לו אותו. ישנה חשיבות משמעותית לשאלה אם הנהנה היה היחיד שסייע
28 למצווה.

29
30 71. א. לטענת יעקב ודוד היה המנוח תלוי באחרים (סע' 58-61 לסכומי יעקב; סע' 26-32, 57-58
31 לסכומי דוד).

32 ב. רחל העידה שהן היא והן שרה סייעו למנוח במשק הבית (עמ' 164 ש' 34-35 ; עמ' 168 ש'
33 13). רחל טענה כי המנוח היה "זקן מוחלש" (עמ' 167 ש' 35).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1
- 2 72. אלא שמהראיות שבאו בפני נראית תמונה אחרת ולפיה כולם עשו את רצון המנוח, לא העזו
- 3 לסרב לו וניסו למצוא פתרונות אחרים. בני המשפחה סייעו למנוח בנקיון ובעבודות היום יום
- 4 אולם המנוח המשיך לנהל את נכסיו והמשיך בפועל היומיומי ובקשר עם גורמים שונים.
- 5 73. יעקב העיד כי המנוח נהג ברכב עד כחצי שנה לפני מותו, והמנוח אף הגיע לבקרו בעבודתו
- 6 בחולון או בת ים "איפה שהייתי מחלק סחורה, והיינו יושבים מדברים איזה רבע שעה.. עם האוטו, יש לו
- 7 אוטו הוא היה נוהג.. חצי שנה לפני שהוא נפטר" (עמ' 99 ש' 16-25)
- 8
- 9 74. אהרון אישר כי המנוח התגורר לבדו עד פטירתו (עמ' 123 ש' 1-9). כאשר למנוח היתה תקלה
- 10 במחשב למשל, הוא התקשר אליו וביקש כי יגיע אליו "מעכשיו לעכשיו לסדר לו" (עמ' 123
- 11 ש' 12-15).
- 12
- 13 75. הנכדה לאה העידה גם היא כי המנוח היה עצמאי בהתנהלותו במועדים הרלוונטיים. העדה
- 14 ציינה כי "כל ערב בעלי היה הולך לטפל, לתקן לו את הטלויזיה. אני הייתי מביאה לו אוכל והוא היה מביא
- 15 לי. הוא טיפל בכלב שלי. אני טסתי איתו לחוץ לארץ. אני הלכתי איתו להצגות" (עמ' 327 ש' 6-9).
- 16
- 17 76. הבת שרה העידה ובהתייחס גם להתכתבות שלה עם דוד כי המנוח "לא היה הגיינטי" וכי היא
- 18 נועצה בדוד להביא לו סיוע חיצוני (עמ' 348 ש' 14-15).
- 19 עוד העידה שרה "אנחנו היינו כמו חיילים שלו. אבא שלי כל מה שהוא עשה (צ"ל – רצה) עשינו. לא
- 20 התכוונו איתו. גם דברים לדוד. גם כשהוא ביקש מאיתנו ללכת לפרסם אלחריזי, לא אמרנו תלונה" (עמ' 360
- 21 ש' 3).
- 22
- 23 77. החתן יצחק העיד כי כאשר המנוח נדרש לסיוע בחודשים האחרונים לחייו, הוא ודוד סייעו לו
- 24 יחדיו (עמ' 384 ש' 1-4). יצחק העיד גם כי הציע לשכור עובדת משק בית כי המנוח לא היה
- 25 הגיינטי וכדבריו "מאז ומתמיד, גם בזמן רבקה זה היה. והיא היתה מתרעמת ומתקוממת על זה" (עמ' 384
- 26 ש' 21-32. עמ' 385).
- 27

קשרי המצווה עם אחרים

- 28
- 29 78. כל קרובי המשפחה של המנוח אשר העידו בפני בית המשפט ציינו כי היו בקשר רציף עם
- 30 המנוח.
- 31
- 32 79. א. דוד העיד : אני הייתי בקשר עם אבי המנוח ז"ל עד לפטירתו, גם אישתי בני משפחתי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 והילדים שלי היו בקשר. הוא היה בד"כ עם המשפחה, איתנו- עם המשפחה שלי ועם

2 המשפחה של אחותי" (עמ' 2 ש' 5-9).

3 דוד העיד על קשר קרוב עם אביו המנוח ועד לפטירתו (ראה עמ' 174 ש' 20-21 ; עמ' 182 ש'

4 20-25 ; עמ' 193-195).

5 ב. מיכל העידה כי בעלה יעקבהיה בקשר עם המנוח "עד הסוף" (עמ' 51-52).

6 לטענת יעקב הגיע לבקר את המנוח "מתי שאני רוצה" (עמ' 99 ש' 2-4). עוד העיד יעקב כי המנוח

7 הגיע לבקר אותו בעבודתו עד חצי שנה טרם פטירתו כשהוא נוהג ברכב. (עמ' 99 ש' 16-25).

8 ג. אהרון העיד כי היה בקשר שוטף עם המנוח (עמ' 118-119 ; עמ' 122 ש' 31-32).

9 ד. גיל העידה כי היה לה קשר טוב עם המנוח עד פטירתו (עמ' 140 ש' 12-24 ; עמ' 142 ש'

10 13).

11 ה. רחל העידה כי היתה בקשר ישיר ורציף עם המנוח (עמ' 151 ש' 3 ; עמ' 158 ש' 22 ; עמ'

12 164 ש' 24-35).

13 ו. המנוח היה גם בקשר רציף עם עוה"ד שלו, עו"ד שאול.

14
15 מכל האמור עולה כי למנוח היה קשר עם מעגל רחב של מכרים ובני משפחה ועד לפטירתו.

16 נסיבות עריכת הצוואה

17
18 80. לא עלתה טענה על מעורבות בעריכת הצוואה כמשמעה בסעי' 35 לחוק הירושה.

19 81. א. דוד טען לענין זה "המשיב ושרה לא היו צריכים לקחת חלק פעיל בעריכת הצוואה ודי בכך כי "זרעו

20 במוחו של המנוח את הצורך לערוך צוואה חדשה באמצעות מייצגם" דהיינו, לא מעורבות ישירה". (סעי' 45

21 להתנגדות דוד).

22 ב. יעקב טען ל"השפעה פסולה של אחרים" ולא "מעורבות" (סעי' 3 ו-5 להתנגדות יעקב).

23
24 82. א. באשר לאופן עריכת הצוואה העיד עו"ד שאול באופן מפורט ובהיר.

25 ב. עו"ד שאול העיד כי המנוח הגיע עצמאית למשרדו ואפילו נהג בעצמו (ראה עמ' 232 ש'

26 29 ; עמ' 233 ש' 1-3 ; עמ' 253 ש' 15-17). לכן, איש לא היה מעורב בעריכת הצוואה מלבד

27 המנוח עצמו. (עמ' 233 ש' 4-8).

28 ג. עו"ד שאול ציין גם כי המנוח הוא שהורה לו להיות מנהל עזבונו. ובלשונו :

29 "מי שקבע שאני אהיה מנהל העזבון זה משה. זהו. לא הצעה שלי, לא בקשה שלי, לא רעיון שלי, משה קבע

30 את זה ויתכתוב זהו" (עמ' 261 ש' 12-13).

31
32 83. א. בעדותו חשף עו"ד שאול לראשונה העובדה שבאפריל 2016 ערך המנוח צוואה קודמת

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 אשר בה הדיר את מיכל ויעקב מעזבונו. צוואה זו הוסרטה בוידאו והוצגה לבית המשפט
2 אשר התרשם מעצמאותו ובהירותו של המנוח. (עמ' 220 ש' 10-20; עמ' 223 ש' 24-32; עמ'
3 .(226-229

4 ב. עו"ד שאול הבהיר כי המנוח ביקש לשנות צוואתו בשנת 2017 וביקש להתייחס גם
5 להלוואות ולהבהיר הדרת יעקב ומיכל והענקה לילדיהם במקומם ואם יתקיימו התנאים
6 שקבע בצוואתו (עמ' 220 ש' 20-33; עמ' 306 ש' 20; עמ' 308 ש' 16-21).

7
8 84. א. עוד להפנות לעדותו של עו"ד שאול כי לא הסריט צוואת 2017 שכן חתימתה נקבעה
9 ספונטנית "ליום שישי" (עמ' 304 ש' 18-21; עמ' 306 ש' 16-33).

10 ב. הוברר כי 4.10.17, יום חתימת הצוואה היה ביום רביעי ולא ביום שישי כנטען, אלא
11 שבדיקה נוספת העלתה כי מועד זה היה ערב סוכות מה שמסביר את תחושתו של עו"ד שאול
12 כי הצוואה נחתמה ביום שישי. ערב חג לעתים מרגיש כמו יום שישי.

13
14 נוכח כל שנאמר נחה דעתי כי בתקופה הרלוונטית לעריכת הצוואה היה המנוח כשיר,
15 עצמאי, בעל קשרים משפחתיים מגוונים וכן היה בתקשורת עם אנשים שונים עפ"י רצונו
16 ובחירתו, ומלבד חולשה קלה בהתנהלות בענייני ההגיינה שלו, היתה התנהלותו תקינה
17 לגמרי. לא מצאתי כי הופעלה עליו השפעה בלתי הוגנת מסוג כלשהוא.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'
 תמ"ש 39999-06-21
 ת"ע 9256-07-19
 ת"ע 9258-07-19
 ת"ע 9263-07-19
 בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1
2
3
4
5
6
7
8

האם הצוואה נוגדת את "תקנת הצבור"

85. לטענת יעקב יש לפסול הוראות סעי' 9-16 לצוואה בהיותן סותרות את תקנת הצבור ואת סעי' 17-18 לצוואה בהיותן סותרות תקנת הצבור ולוקות באי חוקיות.

בסעי' 9-16 לצוואה נקבע:

9. בני אדם [redacted] יהיה זכאי לחלקו בעיזבוני אך ורק אם לא יהיה נשוי לאשתו, [redacted] ביום מותי או עד שלוש שנים לאחר מכן.
10. לא עבדה כל חייה, למרות שרעייתי ז"ל מצאה לה מקום עבודה טוב, היא עזבה אותו אחרי יום אחד. גם אני איתרתי עבורה מספר מקומות עבודה אך היא סירבה אפילו לנסות לגשת אליהם. העדיפה לשבת בבית ולשוחח כל היום בטלפון עם חברותיה. כתוצאה מכך נאלץ לעבוד ממש בבוקר עד שמונה בערב ולאחר מכן נאלץ להסיע את לבקר חברות.
11. אשתי, [redacted] גיסה בבית החולים תל השומר במשך מספר שבועות וכאשר טלפן אליה וסיפר שאין לו זמן לבוא לבקר אותה כי הוא צריך להסיע את [redacted] אשתי ז"ל פרצה בבכי שלא תוכל לראות את הבן שלה לפני פטירתה.
12. אם ביום מותי [redacted] יהיה עדיין נשוי [redacted] הוא יוכל לקבל את חלקו רק לאחר שיתגרש ממנה או חלילה יתאלמן וזאת עד לתום שלוש שנים מיום מותי.
13. את העברת הרישום בלשכת הרישום המקרקעין של הנכסים הרשומים על שמי, (למעט הנכסים חמרתף ברח' [redacted] או בחלוף שלוש שנים לפי המוקדם, שיפקעו נישואי [redacted] או בחלוף שלוש שנים לפי המוקדם.
14. אם לא יפקעו נישואי [redacted] לפני מותי או עד חלוף שלוש שנים מיום מותי ירשמו הנכסים על שם ילדיו [redacted].
15. אם יחלפו שלוש שנים מיום מותי [redacted] יהיה עדיין נשוי [redacted] ירשמו הנכסים על שם ילדיו [redacted] אשר יקבלו כל אחד ששית ממניות החברה ו 15% (במקום 10%) מיתר הנכסים.
16. עד לחסדרת הרישום ולמכירת הנכסים, ככל שימכרו, יטפלו מנהלי העיזבון בהשכרת הנכסים בתשלום השוטף של המשכנתאות ובחלוקת דמי השכירות בין הירושים המפורטים מעלה. אם וכל עוד [redacted] יהיה נשוי [redacted] הוא לא יהיה זכאי לחלקו בדמי השכירות וחלקו יתחלק בין ילדיו [redacted].

9
10
11
12

הוראות סעי' 17-18 לצוואה קובעות:

17. כל הנכסים יושכרו בשכירות תופשית כאשר חתני [redacted] יטפל בהשכרה ובתחזוקה השוטפת ומורת דמי השכירות של החודש הראשון מכל דייר לגבי כל חוזה חדש. אם תהינה הוצאות אחזקה הן תשלומנת מדמי השכירות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

18. מכירת נכס תיעשה רק בהסכמה של 80% מהבעלים.

19. למנהלי העיזבון וניהולו אני ממנה את [redacted] ואת עו"ד [redacted]

20. כל מכונית או כלי רכב שיהיה בבעלותי ביום מותי אני מצווה לחתני [redacted]

ולראיה באתי על החתום בתל אביב היום יום רביעי 04 אוקטובר 2017.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

86. לטענת יעקב, מאז נישואיו בשנת 1989 ועד 2014 לא נשמעו כל תלונות של המנוחים נגד ו/או נגד רעייתו. טענות לענין זה החלו לאחר פטירת המנוחה וזאת לאחר שיצחק ושרה שקרים הפיצו שקרים על מיכל.

87. נטען כי הצוואה המאוחרת 'אובססיבית' ביחס ליעקב וכמעט מחצית מהוראותיה מוקדשות להוראות והסדרים לנישולו של יעקב בחסות הטענה לחדלון נישואיו עם מיכל ודרישת המנוח כי יתגרש ממנה.

88. א. יעקב בסכומיו מפנה למאמר של פרופ' טדסקי "צוואה משותפת" (עיוני משפט ו) תשל"ט 662 ולע"א 724/87 כלפה נ' גולד [פורסם בנבו] (30.12.93), וטוען כי תנאי בצוואה שמשמעותו היא ניתוק קשר בין בני משפחה כתנאי לקבלת זכויות בעזבון, ובמקרה שלנו בין בעל ואשתו היצחק בהרמוניה, הינו בלתי מוסרי וככה בטל.

ב. עוד נטען כי התנאים הקבועים בסעי' 17-18 לצוואה המאוחרת "מאירים באור ניאון בזהק את העובדה שיצחק הינו אדריכל הצוואה המאוחרת והיה מעורב עד צוואר בעריכתה ולמצער השפיע את השפעתו הלא הוגנת" סעי' 148 לסכומי יעקב.

ג. לטענת יעקב הדרישה בסעי' 17 לצוואה כי הנכסים המועברים בירושה יושכרו דווקא ע"י יצחק, תוך קביעת שכרו ותוך קביעה כי מכירת הנכסים תיעשה אך בכפוף להסכמת 80% מהבעלים, כאשר לדוד ויעקב יש רק 60% מהבעלות בנכס העזבון, כך שנדרשת הסכמתו של יצחק לכל עסקת מקרקעין, מלמדת גם היא על מעורבותו של יצחק בצוואה.

ד. לטענת יעקב, ההוראות האמורות עומדות בסתירה לתקנת הצבור שכן צירופם של שני הסעיפים יוצר תכתיבים לבעלים החדשים של המקרקעין ו"שלטון המת על החיי", עוד נטען כי יש בהוראות אלו סתירה להוראות חוק המקרקעין הקובעות זכותו של כל שותף לדרוש פירוק השתוף בכל עת.

89. נוכח כל אלו עתר יעקב להורות על בטלותם של סעי' 9-16 לצוואה ובטלותם של סעי' 17-18

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 לבקשה ולחילופין לקבוע כי הוראות סעי' 17-18 הם בגדר הסכם שיתוף לתקופה של 3 שנים.

2
3 90. יצחק ושרה דוחים הטענות האמורות. לדידם צוואת המנוח מגלמת רצונו של אדם לאחר
4 מותו לגמול טובה למי שהיטיב עימו ולהתחשבן עם מי שהכאיב לו. לטענת התובעים המנוח
5 בצוואתו פירט במדויק מדוע נישל את יעקבומיכל מהצוואה והוכח כי כל שציין המנוח היה
6 אמת מוכחת ועל כן אין תימה כי המנוח הורה את שהורה ויש לכבד רצונו.

דיון

10 סעי' 34 לחוק הירושה קובע:

11 "הוראת צוואה שביצועה בלתי חוקי, בלתי מוסרי או בלתי אפשרי – בטלה"

13 סעי' 38 לחוק הירושה קובע:

14 "(א) נקבע בצוואה דבר בלתי חוקי, בלתי מוסרי או בלתי אפשרי כתנאי לזכייה... בטל התנאי או
15 החיוב, ואין בכך כדי לבטל את הזכייה שהיתה מותנית או שהחיוב היה מוטל עליה.
16 (ב) בטלים חלק, הוראה או תנאי של צוואה שלא כאמור בס"ק (א) אין בכך כדי לבטל שאר
17 חלקיה, הוראותיה או תנאיה אלא במידה שנראה לבית המשפט שהם קשורים קשר בל
18 יינתק במה שבטל או שהמצווה לא היה רוצה בהם בלעדיו".

20 91. בצוואה שבפנינו, וכאמור, פירט המנוח את טעמיו לנישול יעקב ומיכל מעזבונו. כך כתב

21 המנוח:

10. לא עבדה כל חייה, למרות שרעייתי ז"ל מצאה לה מקום עבודה טוב, היא עזבה
אותו אחרי יום אחד. גם אני איתרתי עבורה מספר מקומות עבודה אך היא סירבה אפילו
לנסות לגשת אליהם. העדיפה לשבת בבית ולשוחח כל היום בטלפון עם חברותיה.
כתוצאה מכך נאלץ לעבוד משש בבוקר עד שמונה בערב ולאחר מכן נאלץ להסיע את
לבקר חברות.

11. אשתי, ז"ל, גסתה בבית החולים תל השומר במשך מספר שבועות וכאשר
טלפן אליה וסיפר שאין לו זמן לבוא לבקר אותה כי הוא צריך להסיע את אשתי ז"ל
פרצה בבכי שלא תוכל לראות את הבן שלה לפני פטירתה.

22 המילים שבצוואה קשות ונוקבות:

23
24 "אישתי, רבקה ז"ל, גסתה בבית החולים תל השומר במשך מספר שבועות וכאשר יעקב טלפן
25 אליה וסיפר שאין לו זמן לבוא לבקר אותה כי הוא צריך להסיע את מיכל, אשתי ז"ל פרצה בבכי
26 שלא תוכל לראות את הבן שלה לפני פטירתה".
27
28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 92. בעדותו הודה יעקב, עדות שאומתה גם עם עדים נוספים, כי הוא בקושי ביקר את אימו
2 באשפוז האחרון עובר לפטירתה, כך העיד: "רוב הקשר עם אמא שלי זה היה טלפוני, כי הסברתי
3 לה גם בטלפון שאני מפרנס יחיד ואין לי אפשרות לבוא לשבת בבית חולים את כל הימים האלה" (עמ' 68 ש
4 34-35; עמ' 69 ש 1-5).
- 5
6 ובהמשך: "אני מפרנס יחיד, אני לא יכול לעזוב את העבודה.. דיברתי בטלפון אני לא יכולתי לעשות יותר
7 מזה" (עמ' 69 ש' 23-32).
- 8
9 ב. יעקב אישר כי מיכל לא עבדה במשך כל שנות הנשואים (עמ' 70 ש 10-12) וכי המנוחים
10 ניסו לסדר לה עבודות, נסיונות שלא צלחו (עמ' 70, עמ' 71 לפרוטוקול).
- 11
12 ג. יעקב הודה, כי הוא עבד משש בבוקר עד שמונה בערב, כפי שנכתב בצוואה (עמ' 71 ש 31-
13 32 לפרוטוקול) וכי נהג להסיע את רעייתו (עמ' 71 ש' 33-35; עמ' 72 ש' 1-3).
- 14
15 ד. יעקב אישר גם כי ידע שהמנוח כועס על התנהגותה של מיכל. (עמ' 99 ו-100 בפרוטוקול)
16 "ובחצי השנה האחרונה לא הגעתי אליו הביתה כי הוא אמר לי שהוא רוצה שאני אבוא בלי מיכל, אמרתי
17 לו בלי מיכל אני לא אבוא, ניפגש באיזשהו מקום פעם בשבוע, במקום שמחלק סחורה".
- 18
19 ה. הוברר, למרבה הצער כי גם כאשר המנוח אושפז עובר לפטירתו, לא הלך יעקב ללכת לבקר
20 אותו (ראה עמ' 106-108).
- 21 כאשר נשאל הוא לענין זה השיב: "היה סיבה, לא זוכר.. לא היה לי ברירה" (עמ' 107).
- 22
23 93. עולה אם כן כי, עדותו של יעקב אינה סותרת את דברי המנוח בצוואתו – אלא להפך: היא
24 מתיישבת עמם במלואם, ואף מחזקת אותם באופן ברור. מעדות זו עולה כי הוראות
25 הצוואה אינן תוצר של גחמה או השפעה חיצונית, אלא משקפות רצון אותנטי, מגובש
26 ומודע של המנוח, אשר נולד והתגבש לאורך זמן מתוך אכזבה עמוקה ומתמשכת מהתנהלות
27 בנו יעקב, ובפרט ממערכת היחסים עם רעייתו, אשר השפיעה במישרין על הקשר שבין
28 המנוח לבין בנו.
- 29
30 94. בפסק דין נדבי נדונה צוואה שכללה תניה שלפיה זכאותה של בת ליהנות מעיזבון אביה
31 הותנתה בגירושיה מבעלה. אף שבית המשפט לא נדרש להכרעה פוזיטיבית בשאלת תקנת
32 הציבור, נוכח הסכמת היורשים שם, מצא הוא להעיר באמרת אגב כי "אי החוקיות היא בכך
33 שהוראה זו נוגדת את טובת הציבור, טובת הציבור שוללת עידוד להתרת קשר הנשואין." ת"ע (ת"א) 2150/74

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

בלה נדבי נ' משה נדבי , [פורסם בנבו] (12.12.1976) (להלן: "עניין נדבי").

בית המשפט באמרת אגב מציין כי: ".... יהיו אולי הטוענים כי בימינו אנו עם ריבוי הגרושין אין מביטים על קשר הנישואין כעל קשר שהמשכתי מבטיחה בכל מקרה את אושרם של בני הזוג, ויש לדון בכל מקרה ומקרה עפ"י נסיבותיו ולברר אם המשכתי נוגדת את טובת הציבור". זאת נכתב בשנת 1976. מעמדו של מוסד הנישואים התערער מאז בהרבה.

כתב יפה כב' השופט י.שילה בעניין נדבי: "מטרתה של צוואה כמוסד משפטי הוא לשים סוף פסוק אחרי הבעת רצונו של אדם לגבי מה שיעשה ברכושו לאחר מותו ולתת לאותו רצון תוקף משפטי...".

95. בענייננו, תנאי הגירושין שבצוואה אינו נובע רק מאי שביעות רצונו של המנוח מעצמת הקשר הזוגי ואופיו ו/או מסיבה אמורפית כלשהיא. בענייננו ביקש המנוח למנוע טובת הנאה מעזבונו למי שלטעמו פגעה בקשר בין בנם לבין כ"א מהם, כך שהוא הגיע לבקר את אימו המנוחה בעת אשפוזה עובר לפטירתה הרבה פחות מאחיו, תוך שהוא אומר:

אני לא יכול אני מפרנס, יש לי הרבה תשלומים לשלם, אני מפרנס יחיד אני לא יכול לעזוב את כל העבודה.

ראה עמ' 69-70 לפרוטוקול.

96. פסק הדין בעניין נדבי ניתן בשנת 1976, וחלפו מאז כחמישים שנה, שבמהלכן חלו תמורות חברתיות, ערכיות ומשפטיות ניכרות. אכן, ניתן להסכים עם פרופ' טדסקי במאמרו (גד טדסקי "צוואה משותפת" עיוני משפט, ו (תשל"ח-תשל"ט) 662) כי החברה מעוניינת ביציבות קשר הנישואין גם כאשר אין מדובר בזוגיות אידיאלית, אולם בענייננו, החלטת המנוח שלא להוריש לבנו כל עוד הוא נשוי למיכל אינה נובעת לטעמי מהערכה ערכית לאופי הקשר הזוגי בין בני הזוג, אלא מבטאת רצון ברור, עקבי ומנומק שלא להיטיב עם כלתו, אשר לשיטתו פגעה בקשר המשפחתי בינו לבין בנו ורעייתו המנוחה. כשם שחברה מעוניינת ביציבות קשר הנישואין, כך היא מעוניינת ואף מחויבת בכיבוד רצונו האחרון של אדם באשר לעזבונו, כחלק מאוטונומיית הרצון וכעיקרון יסוד בדיני הירושה.

97. א. הורשה היא פעולה אוטונומית חד-צדדית של המצווה, ואין מדובר בהסכם חוזי הנכרת בין צדדים במסגרת משא ומתן, שבו עשויות להתעורר שאלות של תום-לב והדדיות. כאן עסקינן בצוואה, ביטוי לרצונו האחרון של אדם בדבר אופן חלוקת עזבונו לאחר מותו, ורצון זה ראוי לו שיזכה לוודאות.

ב. בספרו של פרופ' שמואל שילה פירוש לחוק הירושה (שמואל שילה, פירוש לחוק הירושה,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 תשכ"ה-1965 (כרך א, 1995)) כתב גם הוא על עניין נדבי ועל מאמרו של פרופ' טדסקי: "אם
2 נחייב את המוריש לצוות בתום-לב, תהיה זו הגבלה רצינית ביותר על החופש לצוות. בית-המשפט איננו כותב
3 צוואה במקומו של המוריש, אבל מבחינה עיונית-פילוסופית גישה זו קשה. משך כל חייו חייב אדם להתנהג
4 בתום-לב בעסקיו, והנה, בשעת מותו, כשהוא עושה פעולה של העברת בעלות עלידי צוואה, פתאום הוא פטור
5 מחובת תום הלב. "היד המתה" חזקה יותר מהאדם החי והפועל בפעילויות עיסקיות שונות. זכותו הקניינית
6 מתגברת עם מותו. כנראה יש לומר שחובת תום הלב הינה במשא ומתן ולא בפעילות חד צדדים כגון הורשה.
7 הורשה זו פעולה אוטונומית של אדם ולכאורה לא ניתן לדבר בה על תום-לב מצידו".

8 בספרו של כב' השופט(בדימ') שאול שוחט פגמים בצוואות הוצאת סדן (מהדורה שלישית,
9 התשע"ו-2016) מפנה הוא כדלקמן:

10 "... כשם שאדם יכול להדיר את אשתו וילדיו מצוואתו, וצוואתו הנה צוואה, כך יש לכבד ככל האפשר הוראות
11 בצוואתו על אף חוסר תום הלב שבהן. ההורשה על פי צוואה הנה פעולה עצמאית ואישית של המצווה, ואין
12 מקום להעמיד אותה במבגד של עקרון תום הלב. על פי גישה זו, אין כל פסול למשל בהוראת צוואה הקובעת כי
13 על אדם פלוני לבחור אם ברצונו להתגרש ולזכות בנכסים או להישאר נשוי ולוותר עליהם. מצד שני ניתן לגרוס
14 כפרופ' שילה-אשר אינו קובע עמדה באשר לסוגיה זו-כי קשה לקבל את הגישה שחובת תום הלב אשר חלה
15 על המצווה כל ימיו, דווקא במוותו יש לשחררו לחלוטין ממנה. סיכומו של דבר הוא ששאלת מוסריותם של
16 הוראות או של תנאים בצוואה צריכה להיבגד במשורה, והעיקרון העומד לנגד עיניו של בית המשפט בבואו
17 להכריע בדבר הנו עקרון החופש לצוות. לטעמנו העיקרון הזה אינו יכול להיות נתון לשינויים בהתאם לנסיבות
18 העניין. יתירה מזו, בשל הרחבת העילה של אי-מוסריות אנו עלולים למצוא את עצמנו מבטלים צוואה או הוראה
19 בצוואה שביצועה ייחשב כבלתי מוסרי בשל התנהגות בלתי ראויה של הנהנה כלפי המצווה. "

20
21 98. א. אכן, צוואת המנוח קבעה כי יעקב לא יהא זכאי לקבל דבר מעיזבונו ככל שיהא נשוי
22 למיכל בחלוף שלוש שנים מיום פטירתו. אולם, נוכח מכלול הראיות והעדויות שפורטו לעיל,
23 ברי כי הוראה זו אינה שרירותית, אלא משקפת רצון ברור ומודע של המנוח שלא להיטיב
24 עם מיכל, אשר לשיטתו הייתה הגורם המרכזי לכך שבנו לא שמר עמו ועם רעייתו המנוחה
25 על קשר משפחתי כפי שציפה.

26 ב. לטעמי, מנוח אשר בנו וכלתו נמנעו מלהגיע לבקר את רעייתו עובר לפטירתה, חרף מצבה
27 הרפואי, רשאי ואף זכאי לקבוע בצוואתו הוראות אשר יגבילו או ישללו את זכאותם לחלק
28 בעיזבונו. מדובר בביטוי לגיטימי של אוטונומיית הרצון של המצווה, אשר הדין מכיר בה ומגן
29 עליה, כל עוד אין בהוראות הצוואה פגיעה בערכי יסוד או בתקנת הציבור.

30 ג. בענייננו, המנוח לא רצה להיטיב עם מיכל, והוא היה מודע לכך שכל עוד מיכל ויעקב
31 יצחק יחד כבני זוג, הרי שמיכל עתידה ליהנות, במישרין או בעקיפין, מחלקו של יעקב
32 בעיזבונו המנוח ובעיזבונו רעייתו המנוחה. תוצאה זו לא עלתה בקנה אחד עם רצונו, ולפיכך
33 ביקש למנוע אותה (דרך עשיית צוואה). עם זאת, המנוח לא ביקש לשלול לצמיתות את חלקו
34 של יעקב במשפחה, ועל כן קבע מנגנון לגיטימי שלפיו, אם יוסיפו יעקב ומיכל לחיות יחדיו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 במשך שלוש שנים לאחר פטירתו, יעבור החלק שיועד להם בעיזבון לילדיהם. בדרך זו שמר
2 למעשה המנוח על רכושו בתוך התא המשפחתי, והבטיח כי העיזבון יגיע לדור הבא, מבלי
3 להיטיב עם מי שלטעמו פגעה במרקם היחסים המשפחתיים.
4 נוכח האמור, לא מצאתי כי הוראה זו בצוואה חורגת מגבולות הדין או נוגדת את תקנת
5 הציבור. לטעמי, מדובר בהוראה סבירה ולגיטימית, המשקפת את רצון המצווה.

6
7 99. כאמור, עותרים יעקב ודוד גם לבטל סעי' 17-18 לצוואה הקובעים:

8 "17. כל הנכסים יושכרו בשכירות חופשית כאשר חתני, יצחק יטפל בהשכרה ובתחזוקה

9 השוטפת תמורת דמי השכירות של החודש הראשון מכל דייר לגבי כל חוזה חדש.

10 אם תהיינה הוצאות אחזקה, הן תשולמנה מדמי השכירות.

11 18. מכירת נכס תיעשה רק בהסכמה של 80% מהבעלים."

12
13 א. נוכח חילוקי הדעות הממושכים בין יצחק למתנגדים, יישום הוראות אלו שבצוואה
14 בהתנהלות בנכסי העזבון, יש בה להביא לשיתוק הטיפול בנכסי הצדדים.
15 ב. לא ראיתי בכתבי הטענות של יצחק ושרה התנגדות לעתירה שלא לפעול עפ"י סעיפים אלו
16 ובהסכמה אין מניעה להורות כמבוקש.

17 התביעות הרכושיות

18
19 כאמור, המנוח, רכש בחייו השכלה כעו"ד ועבד בפועל כאיש עסקים. הוא והמנוחה היו בעלים של
20 מספר חברות, הם צברו יחד עם השנים הון כספי, מניות, ונכסי נדל"ן. המנוח ערך במהלך השנים
21 עסקאות נדל"ן רבות עבורו ועבור ילדיו ונכדיו.

22
23 100. בהליך בתמ"ש 58613-12-20 שבו התובע הוא יעקב והנתבעים הינם שרה, יצחק, לאה,
24 אביגיל ודוד, עתר התובע, יעקב:

- 25 • להצהיר על בטלות פעולות שביצע המנוח בדירה 1 ברמת גן; בדירה 2 ברמת גן; בדירת הגג;
- 26 במגרש 2 בתל אביב; במגרש 1 בתל אביב.
- 27 • התובע עתר למתן חשבונות.
- 28 • ביקש לאכוף "הסכם בעל פה" באשר לנכס שבשד' ה'.
- 29 • ביקש לקבל מידע.
- 30 • תבע פיצויים בגין נזק לא ממוני.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1

2

תמ"ש 39999-06-21

3 101. בהליך זה, שבו הנתבעים הם שרה, יצחק ובתם – לאה, עתר התובע-דוד, ליתן פסק דין

4

הצהרתי הקובע כי עזבון המנוח כולל גם את:

5

• זכויות המנוח בדירת הגג.

6

• זכויות המנוח במגרש 1 בתל אביב.

7

• מחצית הבנין במגרש 2 בתל אביב.

8

• ליתן פס"ד הקובע כי כל עסקה שנעשתה בנכסים האמורים ותוך ניצול מצבו של

9

המנוח ובניגוד להוראות הצוואה ההדדית – בטלה.

10

• לקבוע כי חשבון הבנק שבבעלות דוד ושרה שייך לעזבון המנוח.

11

12

טענות התובעים

13

102. לטענת התובעים, יצחק ושרה ניצלו את מצבו המוחלש של המנוח כדי לגרום לו להעביר

14

לבעלותם ולבעלות בנותיהם, ללא תמורה או בתמורה לא ריאלית, את הנכסים הנ"ל, תוך

15

מחיקת הערות האזהרה שרשמו המנוח ועו"ד שאולעל הנכסים.

16

אופן ביצוע העסקאות מטיל דופי בכשרותן, ומלמד על חוסר גמירות דעת מצד המנוח,

17

במיוחד במידה המוגברת הדרושה בעסקאות מתנה חד-צדדיות.

18

103. התנהלותם הפסולה של יצחק ושרה התגלתה גם לאורך ניהול ההליך המשפטי. בנותיהם

19

של הנתבעים – לאה ואביגיל מסרו תצהירים רכושיים כוזבים, הסתירו כספים שקיבלו

20

מהמנוח לצורך רכישת דירותיהן, ובחקירתן התחמקו ממענה לשאלות.

21

22

104. מתקיימים בענייננו מלוא המבחנים לקיומה של השפעה בלתי הוגנת: לאחר פטירת

23

המנוחה חלה הרעה במצבו הנפשי והפיזי של המנוח, עד כי חדל לבצע פעולות בסיסיות

24

וניטלה ממנו עצמאותו הכלכלית, יצחק ושרה פעלו לניכור קשה של המנוח כלפי יעקב

25

וביצעו פעולות מאחורי גבו של דוד, שהיה טרוד אותה עת בטיפול בבנו שחלה בסרטן

26

והמנוח ביצע עסקאות תמוהות ולא רציונליות, שנערכו מאחורי גבם של שניים משלושת

27

ילדיו.

28

29

105. לטענת התובעים מתקיימים בענייננו מלוא התנאים לביטול מתנה בגין עושה לפי סעיף 18

30

לחקק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.

31

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'
תמ"ש 39999-06-21
ת"ע 9256-07-19
ת"ע 9258-07-19
ת"ע 9263-07-19
בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

טענות נוספות בתביעת דוד

1
2 106. ביחס למגרש 2 בתל אביב – מדו"ח המומחה הכלכלי עולה כי ההלוואה ע"ס 500,000 ₪
3 אשר נטלו המנוח ודוד ואשר הייתה אמורה לשמש למימון עלויות הבנייה במגרש 2 בתל אביב,
4 שימשה בפועל לרכישת דירה לטובת לאה. יצחק ושרה גרפו לכיסם את דמי השכירות
5 המתקבלים מהשכרת הדירות בנכס בשמחה, הגם שאלו היו אמורים לשמש להחזר הלוואות
6 שנטלו המנוחים.

7
8
9 107. ביחס למגרש 1 בתל אביב – המסמכים שהוגשו למיסוי מקרקעין, בהן הצהיר לכאורה
10 המנוח כי המגרש הועבר ללא תמורה, כלל לא נחתמו ע"י המנוח וחתימתו עליהם זויפה.
11
12 ביחס לדירת הגג – לאחים נודע על העברת הזכויות בה ללא רק בדיעבד. עוד הם גילו בדיעבד,
13 כי לאחר פטירת המנוח פנו יצחק ושרה לשוכר בדירת הגג וביקשו ממנו להסב את דמי
14 השכירות, ששימשו להחזר הלוואות שנטל המנוח, כך שישולמו ישירות ללא לעיזבון
15 המנוח.

טענות נוספות שהעלה יעקב

16
17
18 108. יצחק ושרה ניצלו את היותו של יעקב על הרצף האוטיסטי, דבר המתבטא בתמימות וציות
19 עיוור, במיוחד לאביו המנוח. יצוין כי לא הובאה ראיה לכך שיעקבעל הרצף האוטיסטי
20 כנטען.

21
22 109. יצחק ושרה ניצלו את חולשת המנוח לאחר פטירת רעייתו. עדות למצבו המוחלש של המנוח
23 ולהיעדר הבנה של השלכות מעשיו היא העובדה שבתקופה קצרה בת 4 חודשים, בין
24 ספטמבר 2017 לינואר 2018, הוא ביצע רצף של פעולות סותרות וחסרות היגיון. עצם
25 העובדה שהפעולות בוצעו כלפי בנו המוחלש עליו שמר והגן כל חייו עד למות המנוחה היא
26 כשלעצמה ראיה למצבו המוחלש של המנוח ולהיותו נתון להשפעת יצחק ושרה.

27
28 110. יש לחייב את שרה להעביר ליעקב סכום השווה למחצית הדירה 1 ברמת גן, לשליש מערך
29 מגרש 2 בתל אביב, ולשליש מערך דירת הגג שכן נכסים אלו נמכרו במחיר לא ריאלי או
30 הועברו ללא תמורה לשרה ולבנותיה עקב השפעה פסולה על המנוח.
31

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

111. ביחס לדירה 1 ברמת גן – יצחק ושרה גזלו מיעקב במרמה ובניגוד לצוואה ההדדית את זכויותיו בדירה, ללא תמורה. ההעברה נעשתה בזמן שדוד היה בחו"ל ויעקב לא יכול היה להיוועץ עמו, לא הוצגה בפניו טיוטת הסכם לפני החתימה, זהות הקונה (אביגיל) לא גולתה לו עד למעמד החתימה, הכל תוך ניצול חולשתו של יעקב וצייתנותו לאביו. בפועל, למעט סכום זניח, לא קיבל יעקב כל תמורה עבור הדירה 1 ברמת גן.
112. ביחס לדירה 2 ברמת גן – יצחק ושרה גזלו ממנו במרמה ובנסיבות דומות את זכויותיו של יעקב בדירה בנגיד (1/3 מהזכויות בדירה). המנוח, עו"ד שאול ויצחק פנו אליו באמצע יום עבודה ללא הודעה מוקדמת, פגשו אותו בשולי הכביש והחתימו אותו על מסמכים שלא ראה לפני כן, שיקרו לו לגבי הדחיפות בחתימת המסמכים ואמרו לו שגם אחיו ואחותו חתמו בהתאם. רק לאחר פטירת המנוח גילה יעקב כי הוא לבדו ויתר על זכויותיו בדירה.
113. נסיבות העברת הדירות 1 ו-2 ברמת גן מצדיקות ביטול העברת הדירות והשבתן ליעקב מחמת דיני החוזים בשל הטעיה ועושק, תוך הצגת מצגי שווא, הפרת חובת הגילוי המוגברת בין אב לילדו, וניצול חולשתו של יעקב(סעיפים 15 ו-18 לחוק החוזים).
114. יש לפסול העברות הנכסים גם מכח דיני המקרקעין, שכן כל ההעברות בוצעו בניגוד להערות אזהרה שהיו רשומות על הנכסים והכפיפו אותם להוראות הצוואה ההדדית, ושנמחקו שלא כדין.
115. יש לאכוף את ההסכם שנערך בשנת 2017 בין יצחק ודוד לטובתו של יעקב, ולפיו יעקב יקבל 1/3 מהבעלות בדירה ברח' ה', שהייתה בבעלות יצחק ודוד.
116. יש לחייב יצחק ושרה בתשלום פיצוי בסך 400,000 ₪ בגין נזקים לא ממוניים שנגרמו ליעקב (כאב וסבל ועוגמת נפש), בשל הסתת המנוח נגדו, חבלה ביחסייהם וגרימה לניכור המנוח כלפי יעקב, וסילוקו מהשבעה על אביו המנוח באמצעות דברי שקר.
- עיקר טענות הנתבעים - יצחק, שרה ובנותיהם**
116. יש לדחות התביעות הרכושיות מחמת:
- א. היעדר עילה, שכן למנוח היתה זכות להקנות את רכושו למי שיבחר בהיותו כשיר, צלול ועצמאי במועדים הרלוונטיים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 ב. לטענת הנתבעים יש לדחות התביעות גם בגין שיהוי, שכן האחים התובעים נמנעו במכוון
2 מהגשת התביעות בתקופת חייו של המנוח ועל מנת להימנע מלהתעמת עמו שכן זה פעל
3 ברכושו כרצונו.
- 4 ג. מחמת השתק ועשיית שימוש לרעה בהליכי משפט, משמדובר בתביעה סלקטיבית בה
5 האחים תבעו ביטול עסקאות שביצע המנוח לטובת שרה ובני משפחתה בלבד, שעה שבאותם
6 זמנים ערך המנוח גם עסקאות לטובת דוד ומשפחתו (שאף עולות בערכן על העסקאות
7 לטובת בני ביתה של שרה).
- 8 ד. לא הייתה מניעה לבצע עסקאות בנכסים מושא התביעות, שכן מעולם לא נרשמה הערת
9 אזהרה על הנכסים, אלא רק הערה טכנית של "תנאים בצוואה", שאין בה כדי למנוע
10 מהמנוח לבצע כל פעולה שימצא לנכון בנכסיו.
- 11 ה. המנוח לא היה צריך ליידע או לקבל הסכמת התובעים לביצוע פעולות ברכושו, שכן זכותו
12 הבסיסית של אדם לפעול כרצונו ברכושו.
- 13
- 14 117. המנוח היה צלול ועצמאי עד יום מותו והיה כשיר בעת ביצוע הפעולות. הטענות בדבר
15 השפעה, הסתה, ניצול וכיו"ב חסרות שחר. הפעולות שביצע המנוח בנכסים מושא התביעות
16 נעשו על פי רצונו, כאשר מכלל העדויות עלה בבירור כי המנוח היה "המכתיב הראשי"
17 ותמיד עשה כעולה בדעתו, כך גם כשרצה להיטיב עם אחד מבני משפחתו וכך גם כשרצה
18 "להעניש" אחד מבני משפחתו. האחים לא עמדו בנטל הראייה המוגבר המוטל עליהם
19 במסגרת הגשת תביעה כנגד עיזבון ובמסגרת תביעה לביטול עסקה שהוגיל ברישום.
20
- 21 ביחס לדירת הגג – המנוח העביר ללאה את כל זכויותיו בדירת הגג, הענקה שלא
22 היוותה מעשה חריג עבור המנוח. לאה הייתה הנכדה המועדפת והיחידה שהסכימה
23 להתגורר עם המנוח בבניין, ושילמה למנוח שכירות בתקופת מגוריה בדירת הגג.
- 24 ביחס למגרש 1 בתל אביב – ההעברה ללאה נעשתה מרצונו החופשי של המנוח. גם רחל
25 קיבלה זכויות במגרש זה ללא תמורה, ואי-ציון עובדה זו והטענה כי העברת הזכויות ללאה
26 נעשתה מאחורי גבם של האחים היא טענה חסרת תום לב. הטענות בדבר זיוף נטענו בעלמא.
27
- 28 118. אין ממש בטענות דוד לפיהן המנוח מימן לבדו את הבנייה במגרש 2 בתל אביב, וממילא אין
29 שאלת המימון רלבנטית לענייננו, שכן השאלה היחידה היא האם המנוח היה כשיר לפעול
30 לבדו.
31
- 32 119. ביחס לדירה 1 ברמת גן – יעקב ומיכל הודו כי הדירה הייתה שייכת למנוח והוא נהג

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 בה מנהג בעלים. הדירה הייתה רשומה על שם יעקב באופן פורמאלי בלבד (בהתאם להסכם
2 בין יעקב למנוחים משנת 1989, ולפיו המנוח שילם ליעקב תמורת הדירה וסייע לו ולמיכל
3 ברכישת דירה בנתניה, כנגד קבלת מלוא הזכויות בדירה). לאחר פטירת המנוחה ביקש
4 המנוח למכור הדירה לאביגיל. יעקב ואשתו ידעו אודות העסקה ושיתפו פעולה עם המנוח
5 לביצועה. אף דוד ידע על ביצוע העסקה בזמן אמת.
6
7 ביחס לדירה 2 ברמת גן – אין ליצחק, שרה ובנותיהם קשר להסכם בין יעקב למנוח. יעקב הודה
8 כי הדירה נרכשה מכספו של המנוח וכי השיח בדבר השבת חלקו למנוח נעשה בינו לבין למנוח
9 בלבד.
10
11 ביחס לדירה בשד' ה' – אין ליעקב כל חלק בנכס זה, שנרכש על ידי שרה, יצחק, דוד
12 ורחל מכספם בלבד. אין יסוד לטענת יעקב בדבר קיומו של חוזה בעל-פה בדבר העברת 1/3
13 מהנכס לבעלותו.
14
15 120. א. ליצחק, שרה ובנותיהם אין כל מידע בדבר הברחת כספים – לדוד היו חשבונות
16 משותפים עם המנוח, הם ביצעו עסקאות משותפות, ולדוד הייתה גישה לחשבונות הבנק של
17 המנוח.
18 מאז פטירת המנוח נהג דוד בחוסר שקיפות כלפי כל היורשים וחסם את גישתם לחשבונות
19 הבנק.
20 ב. שרה לא נטלה כסף מחשבון המנוח "לשימושיה האישים", אלא העבירה את הכספים לידי
21 המנוח בהוראתו, והדבר היה ידוע לדוד.
22
23 121. אין נפקא מינה לדו"ח המומחה הכלכלי, שכן זכותו של המנוח להעניק נכסיו בצוואה או
24 במתנה כראות עיניו ואין חובה כי יאזן רכושו בין בני משפחתו, כפי שדורשים התובעים.
25 ממילא כל הצדדים ויתרו על חקירת המומחה הכלכלי, שהדו"ח שלו עומד בסתירה לעדויות
26 שנשמעו, ועל כן אין בו לסייע.
27
28 122. יעקב אינו זכאי לפיצויים בגין נזק לא ממוני. המנוחים לא ראו נחת מהתנהלות יעקב ואשתו
29 (כעולה מהמכתב שיעקב בעצמו צירף – נספח ח' לסכומי יצחק ושרה). יעקב ומיכל לא הגיעו
30 לבקר את האם המנוחה באשפוזה האחרון והמנוח כעס על כך מאוד. דוד הוא שביקש
31 ממיכל לא להגיע לשבעה, ויעקב עצמו הוא שבחר לא להגיע.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

123. אין לראות ביעקב אדם חלש ומסכן. אכן כמפורט בנספח ח' לעיל, תיאר אותו המנוח כאדם טוב וחלש אופי שרעייתו משתלטת עליו אולם מדובר באדם איכותי, ישר דרך, מתנהל בעצמאות בעל כישורים ותעודות מקצועיות, ונטען כי מונה ביחד עם רעייתו כאפוטרופוס לאביה.

דין

124. ראשית לומר כי ככל שייקבע כי המנוח היה כשיר לבצוע העסקאות במועד שנעשו וכן כי לא היה פגם בכריתת ההסכמים והמנוח לא היה נתון להשפעה בלתי הוגנת – אזי לא יידרש בית המשפט לבחון את הגיונו של המנוח בהעברת הנכסים ו/או הכספים ובהקנייתם לזה או לאחר. **אדם רשאי לעשות ברכושו כרצונו.**

125. ע"פ הנתונים שבאו בפני ביהמ"ש להלן לוח זמנים של עסקאות שעשו המנוח/ים בנכסיהם בתמורה ו/או שלא בתמורה:

המועד	הנותן	המקבל	הנכס	הערות
1981	המנוח	דוד	משרד בדירת הגג	
2003	המנוח	דוד	זכויות בדירה רח' ק' ת"א	
2006	המנוח	דוד (רחל)	דירה ברח' ב' רמת גן	רכישה במשותף
2006	המנוח	שרה ויצחק	דירה ברח' ס' ת"א	רכישה במשותף
2009	המנוח	דוד(רחל), יעקב, שרה	דירה 2 ברמת גן	
2011	המנוח	רחל(דוד)	1/6 מגרש ריק במגרש 1 ת"א	
2012	המנוח	רחל(דוד)	1/6 מגרש ריק במגרש 1 ת"א	
2014	שרה ויצחק	המנוח	1/2 דירה ברח' מ' ת"א	
2014	המנוח	שרה ויצחק	1/2 מגרש 2 ת"א	

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

	דירה ברח' ב' רמת גן	אביגיל	יעקב	23.6.15
	דירה 2 ברמת גן	המנוח	יעקב	18.9.16
	דירה ברח' ע' תל אביב	גיל (הבת של דוד)	המנוח	15.1.17
	דירה ברח' י' תל אביב	אהרון (הבן של דוד)	המנוח	30.8.17
	חדר וחצי בדירת הגג	לאה	המנוח	7.9.17
	1/3 מגרש ריק במגרש 1 בתל אביב	לאה	המנוח	6.11.17
	1/2 מגרש במגרש 2 בתל אביב	שרה	המנוח	16.1.18

126. א. ביום 7.12.14, ולאחר שנלחמה במחלת הסרטן, הלכה המנוחה לעולמה כשהיא כבת 74 שנים.

ב. ביום 4.10.17 ערך המנוח צוואה בפני עו"ד שאול ומר גבריאל.

ג. ביום 20.1.19 הלך המנוח לעולמו.

127. א. בנסיבות הענין ונוכח סמיכות המועדים בעסקאות השונות ועל מנת לבחון כשרות המנוח לבצע העסקאות וכן לבחון האם נפל פגם בכריתת ההסכמים ו/או בהעברות הכספים אותם ביצע המנוח די לי לבחון חלק מהן ובהנתן סמיכות העסקאות ובהנתן גם שאין טענה לייחודיות ההתנהלות בעסקה זו או אחרת.

ב. להזכיר, קבעתי בחלקו הראשון של פסק הדין כי המנוח היה כשיר לערוך הצוואה המאוחרת אותה ערך ביום 4.10.17.

ג. כפי שניתן לראות בטבלה לעיל, 5 מתוך העסקאות אותם מבקשים התובעים לבטל נערכו לפני מועד עריכת הצוואה האמורה. העסקה במגרש 1 בתל אביב, נערכה ביום 6.11.17 – כחודש לאחר עריכת הצוואה. העסקה במגרש 2 בתל אביב נערכה כ-3 חודשים אחרי עריכת הצוואה.

לא הובאו בפני נתונים המלמדים על שינוי במצבו הרפואי והקוגניטיבי של המנוח מיד לאחר עריכת הצוואה.

להלן אבגד כמה מן העסקאות שנערכו ועל מנת לבחון טענות התובעים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'
 תמ"ש 39999-06-21
 ת"ע 9256-07-19
 ת"ע 9258-07-19
 ת"ע 9263-07-19
 בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

הדירה 1 ברמת גן

128. ביום 23.6.15 העביר יעקב זכויותיו בדירה 1 רמת גן לאביגיל, בתם של יצחק ושרה.

129. א. לטענת יעקב יש לבטל את העסקה בשל :

"הטעיה, רמיה ומצגי השווא ביסודן, הן מחמת עושק וניצול מצוקה של התובע ושל המנוח, מחמת דיני הקניין והמקרקעין, הן מכח דיני עשיית עושר ולא במשפט והן מכח דיני נזיקין ועוולת הגזל שבהם" (סעי' 4.1 ; סעי' 72-79 וסעי' 112 לתביעת יעקב).

ב. לטענת יעקב מדובר בדירה שנרכשה על ידו לאחר שחרורו מהצבא והוא התגורר בה עד 1989 שאז נישא למיכל. לאחר נישואיו ביקש הוא למכור הדירה כדי לרכוש בית גדול יותר. אביו המנוח הציע לשלם לו את תמורת הדירה תוך הותרתה על שמו כרכוש שיבטיח את בטחונו הכלכלי לכשיתבגר. דירה זו הועברה ע"י יעקב לאביגיל "בתמורה" עפ"י בקשת המנוח, תוך שלטענת יעקב אמר לו המנוח כי כספי הדירה שיתקבלו ישמשו לבניה ב"במגרש 2 בת"א" ששם יקבל דירה. המצג האמור של המנוח, יחסי האמון בינו ובין אביו, חוסר יכולתו בעת ההיא לקבל עצה מאחיו דוד בשל דחיפות העסקה לטענת המנוח ובצירוף מוחלשותו וציינתות המוחלטת לאביו תוך מתן אמון שהאב המנוח דואג לו – הביאו אותו לחתום על ההסכם עת נקרא הוא בשיחה עם אביו להגיע לביתו של עו"ד שאול באחד הימים בשעות הערב.

130. הנתבעים השיבו לענין זה כי הנטען אינו נכון, ובפועל רכש המנוח את זכויותיו של יעקב בדירה בדירה 1 ברמת גן מבלי שהעבירה על שמו.

131. כאשר רצה המנוח למכור את הדירה לנכדתו אביגיל – שיתף איתו יעקב פעולה ביודעו כי הדירה לא שלו למרות שרשומה על שמו.

דיון

132. בכתב התביעה טען יעקב כי הדירה 1 ברמת גן נרכשה בשנת 1988 על ידי המנוחים ונרשמה על שמו (סעי' 72 לתביעה). בכתב הסכומים השתנתה גרסתו והוא טוען כי הדירה נרכשה "מכספו". (סעי' 75 לסכומי יעקב).

133. א. מהעדויות שבאו בפני עולה כי לאחריו נישואיו של יעקב, ביקשו הוא ורעייתו מיכל לרכוש דירה במשותף.

ב. לדברי יעקב, "אחרי שהתחתנתי עם מיכל אז הצד שלה יש לה כסף מהסבתא, אז הם רצו לעזור לנו, אז רציתי למכור את הבית זה דירה 1 ברמת גן, אז אבא אמר לי שנפרסם מודעה בעתון וכמה שאנשים יתנו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 כסף הוא כאילו יקנה את הבית הזה וייתן לי את הכסף של הערך של הבית" (עמ' 65 ש' 23-16; עמ' 74 ש' 9-
 2 19). כך היה. (עמ' 66 ש' 15-14)
- 3 ג. יעקב אישר כי מאז המכר האמור הוריו המנוחים הם אלו שקבלו את דמי השכירות
 4 שהתקבלו מהדירה בדירה 1 ברמת גן. (עמ' 66 ש' 20-19).
- 5 ד. בעדותו אישר יעקבכי הנכס בדירה 1 ברמת גן היה של המנוח והיה רק רשום פורמלית על
 6 שמו. (ראה עמ' 80 ש' 25-22 לפרוטוקול; עמ' 83 ש' 5-1).
- 7 ה. יעקב טוען כי למרות האמור, הבטיח לו המנוח כי הוא מתכוון לבנות בנין ובה יותר דירה
 8 לכל ילד. מה הקשר בין הבטחה זו לבין העובדה שהמנוח מימש את זכותו הקניינית בדירה 1
 9 ברמת גן - לא ברור.
- 10
- 11
- 12
- 13 134. א. הוברר כי מלבד החתימה על הסכם המכר כנטען בביתו של עו"ד שאול, נדרשו פעולות
 14 נוספות אשר יאפשרו לקונה אביגיל ליטול משכנתא. יעקב חתם על כל המסמכים הנדרשים
 15 לענין זה. עוד הוברר כי לאחר שכספי המשכנתא התקבלו בחשבון הבנק של יעקב שהיה
 16 אותה עת, כאמור, הבעלים הרשום של הדירה – הוא העביר אותם בעצמו לאביו המנוח.
 17 ב.מיכל העידה לענין זה כי כל השנים נהג המנוח מנהג בעלים בדירה וגבה שכר הדירה שכן
 18 הדירה היתה של המנוח בלבד ואך נרשמה פורמלית ע"ש יעקב (עמ' 47-45).
- 19 נוכח האמור נשאלה מיכל מדוע יעקב טוען לרמיה והטעיה והשיבה "תשאל את יעקב..אין לי מושג
 20 על מה הוא מדבר. זה העניינים של המשפחה הזאת" (עמ' 45 ש' 29-20).
- 21 ג. יעקב נשאל על גרסתו לענין זה והשיב:
 22 "הטעיה, אז אני אגיד לך למה, כי קודם כל עו"ד שאול שאמא שלי נפטרה הוא לא נתן לי את הצוואה של אמא
 23 שלי". (עמ' 76 ש' 29-27) ובהמשך: " אז הרמייה שלא הראו לי את הצוואה הראשונה המשותפת של ההורים
 24 שבדירה הזאת מגיע לי חצי" (עמ' 81 ש' 31-27; עמ' 85 ש' 25-18; עמ' 96) - לא ברור הקשר בין ההסברים
 25 האמורים לנטען.
- 26
- 27 135. דוד אישר כי למרות היותו בחו"ל בעת החתימה על ההסכם ידע בזמן אמת על ההסכם
 28 ובחר לשתוק כי "לא רציתי שיהיה מריבות, אז שתקתי רק לעשות שלום בית" (עמ' 208 ש' 7-1).
- 29
- 30 136. נראה כי דוד ויעקב אשר ידעו העובדות כהוויתן וידעו כי הדירה של המנוח אשר רשאי
 31 לעשות בה כרצונו, לא רצו להתעמת עם המנוח בחייו שכן ידעו שהוא דעתן ועושה את אשר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 הוא בוחר לעשות מתוך עצמאות וצלילות. כיום לאחר פטירתו נח להם לטעון טענות
2 שהקשר בינו לבין המציאות קלוש.

3
4 137. א. עו"ד שאול אישר כי המנוח ויעקב באו אליו וחתמו על ההסכם לאחר שמהות העסקה
5 היתה ברורה תוך שציין כי "יעקב אישר באזני שהדירה אמנם רשומה על שמו אבל היא של משה"
6 עמ' 278 ש' 10.

7 ב. אביגיל, אשר רכשה הדירה מהמנוח, העידה כי המנוח אמר לה שיעקב קיבל כבר תמורת
8 הדירה והיא רשומה על שמו רק פורמלית (עמ' 332 ש' 27-30).

9 מכל הנתונים והעדויות שבאו בפני וכאמור עולה בבחינתו כי טענותיו של יעקבבאשר לנכס זה לא
10 הוכחו. הוברר כי המנוח רכש את זכויותיו של יעקב בדירה בביאליק והנכס נותר רק פורמלית
11 רשום ע"ש יעקב. דמי השכירות במשך כל השנים הועברו למנוח והוא נהג בדירה מנהג בעלים.
12 נוכח זאת כאשר ביקש המנוח למכור הנכס, לא מיחו בידי לא יעקב ולא דוד והתמורה הכספית
13 הועברה למנוח.

הדירה 2 ברמת גן

14
15 138. א. ביום 18.9.16 העביר יעקב זכויותיו בדירה למנוח. יעקב עותר לביטולה
16 של העברה זו שכן לטענתו נעשתה "מחמת השפעה בלתי הוגנת, תוך הסתה נגדו, ניצול
17 מצבו הרעוע של המנוח אשר הפך לכלי בידי הנתבעים .. ניצול השפעתם הרבה עליו ותלותו
18 בהם, הטעיה, הסתרת מידע הצגת מצגי שווא ורמיה מצד המנוח והנתבע" (סעי' 83 לתביעת
19 יעקב). הנתבעים טוענים כי ההעברה נעשתה לבקשתו וברצונו של המנוח לה לא התנגד יעקב.

דין

20
21
22 139. א. בעדותו אישר יעקב העובדה שהמנוח רכש הנכס מכספיו הוא ורשם אותו ע"ש יעקב שרה
23 ורחל בחלקים שווים, 1/3 לכל אחד. (סעי' 80 לתביעה; עמ' 85 ש' 26-35; עמ' 86 ש' 14-15)
24 ב. יעקב אישר כי בהמשך לשיח ישיר בינו ובין המנוח (עמ' 86 ש' 7-15) החזיר הוא למנוח את
25 זכויותיו בדירה 2 ברמת גן (1/3). (עמ' 86 ש' 1-6; עמ' 116 ש' 1-6).
26 ג. אם היו ליעקב טענות בזמן אמת כי ההעברה האמורה נגועה בהשפעה בלתי הוגנת, הסתה
27 וניצול מצבו של המנוח, יכול היה הוא להתנגד לה. לא זו אף זו, מצופה מבן אוהב אשר
28 רואה לכאורה כי מצבו של אביו מתדרדר והוא עושה פעולות שאינן סבירות, לעשות פעולות
29 מתאימות להגנה על האב. לא נעשה דבר לענין זה.

30
31 140. א. מיכל אשתו של יעקב אישרה כי ידעה על חתימתו של יעקב על ההסכם להעברת זכויותיו
32 בדירה 2 ברמתן גן למנוח והשיבה לענין זה:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 " הוא בא ואמר לי 'אני חתמתי'. אני לא נכנסתי לזה" (עמ' 49 ש' 17-35) וכן " אין לי מה לומר על דבר כזה ..
2 מה אני אבוא ואצעק"? (עמ' 50 ש' 31-25).

3 ב. לו היתה מיכל יודעת בזמן אמת כי המנוח מופעל ע"י אחרים וכי הוא עושה פעולות לא
4 הגיוניות ו/או בניגוד לאינטרס שלהם או שהוא לא מודע למעשיו – היה מצופה כי תיעשנה
5 פעולות אקטיביות להגנת המנוח. זאת לא נעשה כאמור.
6

7 141. דוד בעדותו אישר גם הוא כי ידע על החזרת זכויותיו של יעקב בדירה 2 ברמת גן למנוח

8 ואמר "כן, אז אמר לי בדיעבד, אבל לא, את יודעת, שלום בית רציני לעשות, לא התערבתי זה

9 גם כסף קטן, זה שטויות היה מבחינתי" (עמ' 209 ש' 19-25).

10 לדידי, לו היה המנוח לא כשיר אותה עת או נתון להשפעה בלתי הוגנת, לא סביר הוא שדוד
11 אשר הינו איש עסקים, היה מקבל בשוויון נפש כזה פעולותיו של אביו המנוח.
12

13 142. א. עו"ד שאול בעדותו ציין כי העסקה נעשתה כי "משה נתן ומשה לקח. מה השקולים? לא שיתף

14 אותי" (עמ' 249 ש' 29-32).

15 ב. עו"ד שאול הבהיר כי המנוח ציין בפניו כי הסביר כבר ליעקבעל מהות העסקה וגם הוא
16 עצמו ישב עימו והסביר לו המשמעויות ורק אז נחתמו המסמכים.

17 ראה לענין זה גם בעמ' 271 ש' 25-27 לפרוטוקול:

18 " כבר כשנפגשנו הוא ידע מה מטרת הפגישה, אבא שלו הסביר לו, כן? לפני שאני הגעתי, זה לא

19 שנפלנו עליו עכשיו פתאום על איזה משהו שהוא לא הכיר ולא ידע".
20

21 143. אמנם החתימה על המסמכים נעשתה אצל יעקב בעבודה ובמשאית בה נהג אולם עו"ד שאול

22 שלל הטענה כי הדבר מעיד על חתימה חפוזה, אלא הבהיר כי יעקב התקשה לצאת מעבודתו
23 ואפילו לא הגיע לבקר הוריו עובר לפטירתם, משכך נדרשו הם להגיע אליו.
24

25 מהאמור עולה כי כאשר רצה המנוח לעשות ברכושו ו/או ברכוש שנתן במתנה פעולה כלשהיא

26 כיבדו ילדיו את רצונו ובקשותיו. הדבר מעיד כי ידעו שהוא בכשרות, בצלילות ובלא השפעה

27 שאינה הוגנת.
28

29 הנכס ברח' י'.

30 144. נוסף על אלו-ולשם קבלת התמונה המלאה אשר המפורט בה יש בו להשליך על בחינת מצבו

31 של המנוח לתקופות הרלוונטיות, נבגד העסקה אשר עשה המנוח בנכס שברח' י'.
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 שמענו עדויות מספר בני משפחה כי בשנת 2017 ביקש המנוח לרכוש לנכדו אהרון דירה
2 במתנה.

3 המנוח מצא כי הדירה ברח' יי בתל אביב, שהינה דירת חדר בת 9 מ' עם גג צמוד
4 בגודל 55 מ' (הידועה כחלקה XXX גוש XXX. להלן: "הדירה בי"), מתאימה
5 לדרישותיו, והוא החליט לממן רכישתה לאהרון.
6

7 אהרון אישר בעמ' 124 לעדותו כי:

ש:	ידעת מראש שסבא עומד לרכוש עבורך דירה?
ת:	אני ידעתי, בערך, לא זוכר כמה זמן, שבוע לפני, או משהו כזה,
ש:	כן?
ת:	ההורים שלי אמרו לי, תשמע, סבא רוצה, רוצה לקנות משהו, אני, לא הכרתי את הדירה, אני אף פעם לא ראיתי אותה, חשוב להגיד,
ש:	כן?
ת:	אבל הם אמרו לי שהם לא בטוחים שזה ייצא לפועל, שהם גם לא רוצים שזה ייצא לפועל, כי אם אני אקח מישהו אחר יצטרך לקחת, לא יודע, שיש בזה הרבה, היה בזה הרבה בעיות אני הבנתי, אמרו לי אל תבנה על זה, משהו כזה. זה היה, זה היה ממש לפני ה-.

8
9 כאמור, כאשר נשאל עו"ד שאול בעדותו האם ראה ירידה קוגנטיבית אצל המנוח בתקופה
10 האחרונה לחייו השיב כך:

11 "קודם כל, רגע. היתה איזה שהיא עסקה שהוא קנה דירה לאהרון הנכד שלו, והוא התחרט ורצה לבטל
12 אותה, וזה התגלה לבית המשפט המחוזי אצל השופטת עינת רביד והוא היה העד המרכזי מהצד שאני
13 ייצגתי את אהרון, אבל בעצם את משה, כי הוא זה שגם נתן את הכסף, הוא היה הרוח החיה שם והוא היה
14 העד המרכזי מטעמי... לצורך הענין משה עמד מול שופטת בבית המשפט המחוזי, עמד בחקירה נגדית של
15 הצד השני, ענה על הכל בהיר, זכר פרטים לפרטי פרטים.. והשופטת בפסק הדין קיבלה את העדות שלו
16 שהיא האמינה לו. אז משה לצורך הענין עבר מבגד מיני קוגנטיבי אצל כב' הש' עינת רביד והיה בציון מאוד
17 גבוה. עכשיו הצוואה היתה שנתיים לפני או קיי?" (עמ' 222 ש' 15-22)

18
19 הסכם הרכישה נערך ביום 30.8.17.

20
21 עדותו של המנוח בתיק ה.פ. 22607-09-17 שבבית המשפט המחוזי ת"א, נשמעה ביום 13.11.18.

22
23 147. א. עו"ד שאול ציין בעדותו כי לשם רכישת הדירה התכוון המנוח למכור הדירה שלו
24 בא' (ראה עמ' 247 ש' 10-19).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 ב.גם הנכדה לאה העידה כי באחד הימים הגיע אליה המנוח ואמר לה כי הוא עצוב שכן,
 2 איתר לרכישה עבור אהרון נכס שאמור לעבור תמ"א, אולם יש לו בעיה של מימון ביניים
 3 ועד למכירת הדירה בא'. לאה העבירה לו 200,000 ₪. ראה עמ' 319 ש' 21-32.
 4
- 5 א. דוד העיד כי באחד הימים ראה שירד מחשבון אביו סך של 270,000 ₪. הוא התקשר
 6 לאביו לברר ההוצאה האמורה, וזה אמר לו שעשה זכרון דברים לרכישת הדירה ב'. דוד
 7 מציין כי לא היה שבע רצון מהחלטה זו של אביו והוא ניסה להוריד אותו מהעסקה אולם
 8 "הוא היה נעול על זה, לא יכולתי לשכנע אותו". ראה עמ' 176 לפרוטוקול.
 9 ב. בעדותו ציין דוד כי לא רצה שעסקת הרכישה תצא אל הפועל, שכן סבר שאין לאביו
 10 מקורות מימון לרכישה. לאחר שעומת העד עם הודעת ווטס אפ שהועברה אליו, אישר כי
 11 המנוח התכוון למכור הדירה בא' למימון הרכישה, אולם לטענתו הוא לא הסכים לכך.
 12 ג. אהרון ציין בעדותו, כי הוריו התנגדו לרכישה כי סברו שאם תרכש לו דירה ע"י המנוח,
 13 יידרש המנוח לרכוש דירות גם לנכדים האחרים.
 14
- 15 149. א. בין כך ובין כך ביום 30.8.17 נחתם הסכם מכר בין אהרון כרוכש למוכרים, תוך שהמנוח יזם
 16 את כל מהלך הדברים.
 17 ב. כבר למחרת היום שלח אהרון הודעה על ביטול ההסכם (נראה כי הלחץ על המנוח לענין זה
 18 מדוד ומשפחתו היה רב). המוכרים הודיעו כי הם עומדים על ביצוע העסקה.
 19
 20 ג. שבוע לאחר החתימה על ההסכם נשלח מכתב תשובה ע"י עו"ד זקס, שליווה את המנוח ואת
 21 אהרון בעסקה זו, שבו נטען כי מצבם הבריאותי והנפשי של אהרון ושל המנוח מאיין כשרותם
 22 להתקשר בהסכם האמור ומשכך דינו בטלות. כמו כן נטען :
 23 למרשי התגלה המצב כעניין התמ"א לגבי הבניין בו נמצא החודר איננו נכון (בלשון המעטה)
 24 כמו גם האפשרות לקבל דירת פנטהאוז במקום חדר כביסה." (סעיפים 2-3 למכתב עו"ד
 25 ראה מוצג ה' לסכומי יצחק ואח'.
 26 ד. המנוח ואהרון הגישו תביעה לבית המשפט המחוזי ובה ביקשו להצהיר כי עסקת הרכישה
 27 בטלה.
 28
- 28 150. א. בישיבת ההוכחות מיום 13.11.18 נחקר המנוח. עדותו בהירה ומפורטת(נספח ד'
 29 לסכומים).
 30 ב. המנוח ציין כי ניהל עם המוכרים מו"מ של 4 חודשים עד החתימה על החוזה (עמ' 43 ש' 6-7
 31 לפרוטוקול בנספח ד').

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 ג.המנוח העיד כי מלכתחילה נאמר כי הדירה הולכת לתמ"א וכי ייקח כ-4 שנים לסיים
2 הפרוייקט (עמ' 44 לפרוטוקול).

3 ד.המנוח העיד גם שהוא זה שהלך לבדוק התכניות במחלקת ההנדסה בעיריית תל אביב
4 ואמר לו שעדיין לא הוגשה תכנית לענין זה. עוד עלה מעדותו של המנוח כי עשה בירור
5 מעמיק של האופציות השונות להשבת הנכס, והתברר לו כי מה שהובטח לו – לא מתקיים.
6 ראה לענין זה עדותו בעמ' 47 19-15; וראה גם עמ' 48 12-7; עמ' 52 29-10.

7
8 151. בפסק הדין, נספח ה' לסכומי הנתבעים, הפנה בית המשפט וקבע:

9 אציין מיד, כי התובעים חזרו בהם בפועל במהלך התביעה מטענת היעדר כושרם לחתום על
10 ההסכם, ואף כל ראייה רפואית בעניין זה לא הוגשה.

11 בסופו של יום:

12 49. התובע, שבעדותו כאמור נחתי אמון, העיד, כי הנתבעים אמרו לו שהם דיברו עם יומים, שניתן
13 לצרף גם את בניין 48 ולעשות בית אחד על שני המגרשים, כך שהדירה שלו אף תגדל, ושה
14 ממש ניתן לביצוע בתוך 4 שנים, שאז כבר תהיה לנכד דירה (ראו עדותו בעמודים 53-54).

15 עוד לציין כי בפסק הדין בערעור אשר הוגש עלפסק דין זה (ע"א 6785/19) הפחית בית המשפט
16 את סכום ההוצאות שקבע לטובת המנוח ואהרון משמצא כי הטענה בהודעת הביטול הראשונה
17 כי לא היו כשירים לחתום על ההסכם לא היתה נכונה.

18 דהיינו בנובמבר 18, כשנה אחר חתימת החוזה עומד המנוח על דוכן העדים, מעיד באופן רהוט
19 וברור. גרסתו, לענין חיפוש דירה מתאימה, הנתונים אותם חיפש, בדיקות ההתאמה טרם
20 ההסכם, המו"מ עם המוכר וההבטחות, המצג בעת רכישת הדירה ברח' י' והגילוי כי המוכרים
21 לא התנהלו עפ"י חובותיהם שבדין התקבלה במלואה ע"י בית המשפט. מכל אלו עולה כי
22 כשרותו של המנוח ועצמאותו לא נפגמו עד מועד זה לפחות.

הנכס בה'

23
24 152. לטענת יעקב, במהלך שנות תשעים וללא קשר לכספי המנוחים, רכשו יצחק ודוד דירה
25 ברח' ה' בתל אביב, כך שכ"א מהם הינו הבעלים של מחצית הזכויות בה.

26
27 153. טוען יעקב, כי לאחר פטירת המנוח עדכן אותו דוד כי משפחתו ומשפחתה של שרה לקחו
28 כ"א מהן 800,000 ₪ מחשבונות האב. הוסכם כי יעקב יקבל סכום דומה. לטענת יעקב,
29 הוסכם בין דוד ויצחק, כי במקום כסף מזומן יקבל הוא 1/3 זכויות בנכס בה' באמצעות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'
 תמ"ש 39999-06-21
 ת"ע 9256-07-19
 ת"ע 9258-07-19
 ת"ע 9263-07-19
 בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

- 1 העברה של 1/6 מיצחק ודוד.
 2 יעקב עותר לאכיפת התחייבות זו.
 3
 4 154. א. בחקירתו מאשר יעקב כי אינו יודע הפרטים בזמן אמת באשר להתחייבות האמורה. (ראה
 5 עמ' 91 ש' 19-28).
 6 ב. דוד לא התייחס ישירות לטענות יעקב לענין זה. דוד אישר בחקירתו כי שהוא ויצחק לוו
 7 מהמנוח כספים בשנת 2017 כדי לרכוש הנכס בה', ומאז דמי השכירות מהנכס הועברו למנוח,
 8 כדרך להחזרת ההלוואה. (סעי' 128 לתע"ר דוד).
 9 ג. שרה ויצחק אישרו גם הם כי, קיבלו הלוואה מהמנוח לרכישת הנכס בה', והמנוח הסכים
 10 לקבלת החזר ההלוואה באופן של העברת דמי השכירות מהנכס ישירות אליו. (ראה עמ' 418 ש' 3-
 11 5; עמ' 445 ש' 7-29)

12
 13 נוכח האמור לא הוכיח יעקב תביעתו לענין זה.
 14
 15
 16
 17
 18

חוות הדעת הכלכלית

- 19 155. ביום 2.11.21 ובהמשך להסכמות הצדדים שניתנו מבלי לפגוע בטענותיהם נחתמה פסיקתא
 20 לפיה מונה כמומחה רו"ח אביב, אשר הגיש לתיק חוות דעת.
 21
 22 156. משקבעתי לעיל כי המנוח היה כשיר לעשות הפעולות הכלכליות במועד שנעשו, אין אני
 23 נדרשת לבחון ההגיון הכלכלי של פעולותיו.
 24

הערות אזהרה על הנכסים

- 25
 26 157. יעקב ודוד חזרו במהלך ההליך על וענה כאילו על הנכסים שהועברו למנוח מעזבון המנוחה
 27 נרשמה הערת אזהרה המבטיחה את זכויות הצדדים להליך, אשר לכאורה נמחקה
 28 במרמה. (ראה סעי' 20 ו-109 לסכומי דוד; סעי' 43, 134-127 לסכומי יעקב)
 29
 30 158. אלא שעיון בהערות אשר נרשמו מלמדות כי ההערה עוסקת ב"קיום תנאים בצוואה" עפ"י
 31 בוצעה ההעברה למנוח. משהצוואה אפשרה כאמור למנוח לעשות ברכוש אשר קיבל כרצונו,
 32 הוסרה ההערה.
 33
 34

דירת הגג

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1 בסכומיו טען דוד גם כי ככל שייקבע בסופו של יום כי עסקאות המתנה תקפות, אזי יש
2 לקבוע באשר לדירת הגג, כי העברת הזכויות לנכדה לאה חלה רק ביחס ל7 מ"ר כשיתר
3 דירת הגג, כמו גם ההצמדות לה, החניה וזכויות הבניה שייכות לעזבון וזאת מכח הסכם
4 המתנה, שטר המכר ומסמכים נוספים.
5

6 בסכומים לענין זה הגיבה הנתבעת לאה, כי אין להורות כאמור שכן אין הליך לענין זה
7 ומטעמים שונים אחרים.
8

9 אכן, לא הונחה בכתבי הטענות סוגיה זו להכרעה ומשכך אינה חלק מהמחלוקות באשר להן
10 הובאו ראיות בפני ומשכך איני יכולה להכריע בה במסגרת הליך זה.
11
12
13
14
15

סכום

16
17
18 לאחר שבחנתי כלל הנתונים שבאו בפני נחה דעתי לקבוע כי:

19
20 ת"ע 9256-07-19; 9258-07-19; 9263-07-19

21
22 ההתנגדות לקיום צוואת המנוח מיום 4.10.17 - נדחית.

23
24 ניתן צו לקיום צוואת המנוח מיום 4.10.17 למעט באשר לסעי' 17-18 שבה.

25
26 תמ"ש 39999-06-21 ; תמ"ש 58613-12-20

27
28 התביעות נדחות.

29
30 נוכח היקף המחלוקת שבפני, הימשכות ההליכים והתוצאה אליה הגעתי מחייבת דוד ויעקב ביחד
31 ולחוד בשכר טירחת הצד שכנגד (ביחד ולחוד) וע"ס 120,000 ₪.
32

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

תמ"ש 58613-12-20 פלוני נ' פלוני ואח'

תמ"ש 39999-06-21

ת"ע 9256-07-19

ת"ע 9258-07-19

ת"ע 9263-07-19

בפני כב' השופטת הבכירה, מירה דהן

1

2

3

4

5

ניתן היום, י' אייר תשפ"ו, 27 אפריל 2026, בהעדר הצדדים.

6

מירה דהן, שופטת בכירה

7

8

9

10

11

הערתך החלטה